ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 113 (11711)

1968 оной майн 16, четверг

сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

«НИИТЫН ГУРИМ ЭРХИМ ҺАЙНААР САХИҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР И. Д. ЦЫДЕНОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Онсо аюултай гэмтэниие бариха үедөө эрэлхэг зориг гаргаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй милициин таһагай участково этигэмжэтэ, милициин ахалагша лейтенант **Цыденов** Иван Дашинимаевичые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө «**Ниитын гурим эрхим һайнаар сахиһанай түлөө**» медаляар шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1968 оной майн 14.

...Э ЭРХЭ БАЙДАЛДА ШЭНЭ ГУРИМААР ХҮДЭЛМЭРИЛХЭ

Бүхэсоюзна экономическа зүблөөнһөө

...ылахи экономиче-
... улам нарижуулан
...асуудал зүбшэн хэл-
... экономическа зүб-
...риятинуудай дирек-
...уд болон фабрика-
... экономистнууд
...спубликанска мини-
..., албан газарнуу-
...ланай эмхи зургаа-
... һургуулинуудай,
...союзай болон ком-
...нуудэй хүдэлмэри-
...

...инистрнүүдэй Сове-
...ын орлогшо, СССР-
... Түрүүлэгшэ Н. К.
...лэл хэбэ.

...ын ба экономиче-
...ын шэнэ гурим ма-
... хүгжэлтэдэ улам
... байна,— гэжэ
...бэ.— Шэнэ эрхэ бай-
...гын ба экономиче-
... тон шухала асуу-
... түлэб промышлен-
...эритэй холбоотой
... зүбшэн хэлсэхын
... ЦК-гай ба Прави-
...хэбэреэр бүхэсоюз-
... зүблөөн зарлаг-
...ахыдахи түсэблэл-
...гын хэрэгые улам
...жаруулха асуудал-
... шухала, онсо өөрэ
...ниие тусгаар хара-
... табина.

...рлаһан ушар хадаа
... түсэблэлгын хэрэг
... һайжаруулха,
... экономическа хү-
... үндэһэ һуурине,
...гдэхэ асуудалые
...тайда партиин тоо-
... гэршэлнэ. Гэхэтэй
... үйлэдбэриин ашаг
...лүүлгын түлөө со-
...уудта, бүхы ажа-
... харюусалгын даал-
...ые гэршэлнэ.

...баков түсэблэлгэ
...улха зорилгонууд
...ураа, нигэжэ онсо-
... түсэблэлгын гу-
...тэлбэрилгын түхэл
...нуудые улам һай-
...дэ экономико хүг-
...боломжо ба эрилтэ-
... абаха хэмжээнүүд
...дтэ бэелүүлэгдээ.

Экономико хүгжөөлгын, арадай ажахын хубаарал тэнсүүриие бүри таарамжатай зохид болголгын талаар, коммунис байгуулалтын экономическа зорилгонуудые тодорхойлгын талаар Госпланай дүүргэдэг үүргэ бүри ехэ болоо. Һалбари бүхэндэ экономическа хүдэлмэри эмхидхэгшэд, техническэ политика бэелүүлгын, һалбари доторхи хубаарал тэнсүүри тодорхойлгын центрнүүд — һалбаринуудай министерствэнүүдэй тусхай эмхинүүд бии болгогдоо. Шэнэ гуримда оролготой дашарамдуулан, түсэблэлгэ улам һайжаруулха шухала хэмжээ ябуулганууд предприятинуудта, ажахын нэгэдэлнүүдтэ бэелүүлэгдэнэ.

Гэхэ зуура, арадай ажахые түсэблэхэ хэрэгтэ горитой дутуу дундануud бии байһаар. Зүблөөндэ хабаадагшад шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэхынгээ хажуугаар, ажахын реформын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан арадай ажахы түсэблэлгын хэм хэмжээ улам һайжаруулха тодорхой дурадхалнуудые оруулха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа элидхэлшэ элирхэйлэн дурдаба. Энэ хадаа 1971—1975 онуудта дүүргэгдэхэ шэнэ табан жэлэй түсэб зохёохо бэлэдхэлтэй дашарамдан мүнөө илангаяа шухала болоод байна.

Ерэхэ табан жэл соо промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын хүгжэлтые ажалшадай байдал саашадань бүри ехээр һайжаруулха зорилгонуудта зорюулха бүхы арга боломжо мүнөө манда бии гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Энэл ушар оронойнгоо арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ түсэбэй гол зорилго болохо ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Ерэхэ табан жэл хадаа үйлэдбэриин бүхы аппарадые техническэ талаарнь бүри түргэнөөр шэнэдхэхэ, һэльбэхэ табан жэл болохо ёһотой. Энэмнай шэнэ табан жэлэй онсо өөрэ талануудай нэгэн болохо байха.

Научно-техническэ дэбжэлтэ хадаа ажалые, предприятинуудтахи захиргаае эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр эмхидхэлгэһээ (НОТ), һалбаринуудта хабаатай хүдэлмэриин бүхы гуримһаа таһаршагүй байна. Ажалые, үйлэдбэриин хэрэгые эмхидхэлгэ һайжаруулха угаа ехэ арга боломжо манда бии. Энээндэ хабаатай нэгэ ниимэ жэшээ Н. К. Байбаков дурдаба. Москва худар ерэдэг, эндэһээ гарадаг ашаанай автомобильнуудай хэр зэргээр ашаглагдадаг байһые үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта шалгажа үзэһэн юм. Гурбан үдэрэй турша соо Москва худар ерэһэн ба эндэһээ гараһан 144 мянган автомашинын хахадынь ашаагүй байгаа. Ашаагүй машинануудай ябалгые адагынь 50 процентээр хороожо шадабал, тэрэ гурбан үдэрэй турша соо 100 мянган тонно, харин жэлэй турша соо адагынь 10 миллион тонно ашаа Москва худар нэмэжэ асарха гү, гаргаха байгаа гэжэ тодорхойлогдоо.

Ажалай эмхидхэл, үйлэдбэриин хүтэлбэри улам нарижуулха, түсэблэлгын шанар һайжаруулха шухала зорилгонуудай нэгэниинь — хүтэлбэрилгын ба түсэблэлгын хэрэгтэ тоололгын техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ ябадал болоно. Тиигэбэл, экономическа, техническэ зорилгонуудые хурдан түргэнөөр шиидхэхэ арга олгохо һэн. Минскэ тракторна завод автомадай туһаламжаар үйлэдбэрез хүтэлбэрилхэ гурим орон доторoo хамагһаа түрүүлэн бии болгоһониинь элитэ. Эршэмтэй түргэнөөр хүтэлбэрилхэ, үйлэдбэриин ябасые хинаха шэнэ гурим энэ заводто нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдээд, жэлэй турша соо 1 миллион үлүүтэй түхэригэй экономическа ашаг үрэ олгоо. Ниимэ гурим түсэбтэ табан жэлэй турша соо бусад тракторна заводуудта дэлгэрүүлэгдэхэ байха.

Эрдэм, техникын туйлалтануудые, ажалаа шэнжэлхы ухаанай заабариин ёһоор эмхидхэлгые үйлэдбэридэ эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр, ажалай бүтээсэ бүри түргэн дээшэлүүлхэ арга боломжонууд харгадаха ёһотой гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ нөөсэ арга боломжонуудые элирүүлхэ, хүсэд бүрин ашаглаха хүдэлмэри предприяти, барилга бүхэндэ, ажахы хүтэлбэрилдэг бүхы зургаануудта үдэр бүри ябуулха шухала.

Түсэбүүдые табихадаа хэнэй хэды шэнээн түүхэй эд ба материалнуудта хэрэгтэй байһыень шадаал һаа наринаар тодорхойлхо шухала. Мүнөө сагай үйлэдбэриин дэлисэ далайсые хараада абажа, түүхэй эдэй, материалай, түлишын, электрын элшэ хүсэнэй талаар гансахан процентын алмалта хэбэл, промышленностьдахи ашаг олзо жэл соо 1,8 миллиард үлүүтэй түхэригөөр нэмэхэ болоно.

Элидхэлшэ саашадаа капитальна хүдэлмэридэ һомологдохо мүнгэ түсэблэлгые, үйлэдбэрилгын хүсэ тааруу һайнаар хубаарилан ашаглалгые улам һайжаруулха асуудалнуудта тогтоо.

Элидхэлэйнь бүлэгүүдэй нэгэн мүнөө сагтахи экономическа хүдэлмэридэ зорюулагдаа. Промышленностиин бүхы һалбаринуудай 11 мянга шахуу предприятинууд мүнөө шэнэ гуримаар хүдэлмэрилдэг болонхой. Промышленна үйлэдбэрилгын бүхы хэмжээнэй хахад шахууль, промышленностьһаа абтадаг ашаг олзын 60 тухай процентнь тэдэ предприятинуудай хубида хүрэнэ.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороһон предприятинуудай ажал хүдэлмэридөө юрэнхы дээрэнь һайн үрэ дүн туйлахын хажуугаар, продукци худалдаха, экономическа үрэ дүн туйлаха түсэбүүдээ дүүргэдэггүй предприятинуудшье үшөөл бии байһаар. Энэнь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, предприятинуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ, мүн материально-техническэ хангалгын хэрэгтэ дутуу дундануud ушарна, транспортна бэрхэшээлнүүд тохёолдоно, предприятинуудай хоорондын хэлхээ холбоон эбдэгдэнэ. Зорилго юуб гэхэдэ, ажахын реформын гол ёһонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр, сэхэ шууд бэелүүлхэ шухала. Гэхэтэй хамта, ажахы доторой нөөсэ арга боломжонуудые бүрин хүсэдөөр ашаглахын тула, үйлэдбэриин ашаг үрэ улам ехэ болгохын тула шэнэ гуримай зарим зүйлнүүдые саашадань нарижуулан һайжаруулха шухала байһаниинь бодото байдалһаа харагдана.

Предприятинуудтахи экономическа хүдэлмэриин удха шанар шэнэ оршон байдалда хэмжээлэшэгүй ехээр ургаа. Завод доторой ажахын тоосоо ашагтай һайнаар эмхидхэхэ гээшэ экономическа хүдэлмэри һайжаруулха тон шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Элидхэлшын һанамжын ёһоор, «Ростсельмаш» заводто, Москвагай часай хоёрдохи заводто, Лихачевой нэрэмжэтэ автомобильна заводто ажахын тоосооной ашаг үрэтэй түхэл гуримууд нэбтэрүүлэгдэнхэй. Эндэхи зарим цехүүд, участогууд түсэблэлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэй үүргэ дүүргэдэг байна. Эдэ предприятинуудай дүй дуршэл һайтар шэнжэлэгдэхэ, дэлгэрүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Үйлэдбэриин материально-техническэ хангагдасые улам һайжаруулха асуудалнууд тушаа, түсэблэлгэ ба ажахын хүтэлбэри һайжаруулха хэрэг экономическа онол аргануудай, материальна урмашуулгын үүргэ дээшэлүүлхэ ябадалтай нягта холбоотой гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ зорилгонуудые шиидхэхэ, ажахын реформо бэелүүлхэ хэрэгтэ манай экономическа эрдэм ухаан ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Бидэнэр социалис түсэблэлгэеэ нарижуулан һайжаруулжа байнабди, саашадаа улам һайжаруулхабди, тиихэдээ марксизм-ленинизмын экономическа теоридо түшэглэхэ, оршон байгаа табяад жэлэйнгээ турша соо манай гүрэнэй суглуулһан, түсэбтэ ажахы эмхидхэлгын асари ехэ дүй дуршэлые шадамараар хэрэглэхэ ёһотойбди гэжэ нүхэр Байбаков элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ.

РОССИН КОМПОЗИТОРНУУДАЙ СЪЕЗД

МОСКВА, майн 14. (ТАСС). РСФСР-эй композиторнуудай II с'езд Москвагай консерваториин Ехэ зал соо мүнөөдэр нээгдээ. Россин Федерациин бүхы автономито республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай композиторнууд, хүгжэм шэнжэлэгшэд, союзна республикануудһаа айлшад с'ездын хүдэлмэридэ хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Вороннов с'езддэ байлсана.

Д. Д. Шостакович эхилэлгын үгэ хэлээд, съездые нээгээ, РСФСР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин секретарь С. А. Баласанян «Россин хүгжэм мүнөөдэр» гэһэн элидхэл хэбэ.

РСФСР-эй «ЗНАНИ» БҮЛГЭМЭЙ IV СЪЕЗД

Россин Федерациин «Знани» бүлгэмэй IV съезд Москвада, ССР Союзай Ехэ театр соо майн 14-дэ эхилээ.

Академик Ф. В. Константинов съездые нээбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое эндэ сугларагшад съездынгээ хүндэтэ Президиумдэ ехэ урма баяртайгаар һунгаа.

Россин «Знани» бүлгэмэй нэгэ миллион үлүүтэй гэшүүдые түлөөлһэн делегадууд бүлгэмэй правлениин һүүлэй дүрбэн жэл соо хэһэн хүдэлмэриин тоосоое, тэрэшэлэн ревизионно комиссиин тоосоое зүбшэн хэлсэхэнь. Бүлгэмэй правлениин, ревизионно комиссиин шэнэ гэшүүдые һунгахэ.

РСФСР-эй «Знани» бүлгэмэй правлениин тоосоото элидхэлые бүлгэмэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент И. Ф. Образцов хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь П. Н. Демичев съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

(ТАСС).

Совет сэрэгэй делегаци ЧССР-тэ айлшалба

ПРАГА, майн 14, (ТАСС-ай корр.). Совет сэрэгэй делегаци Чехословакида хани ёһоор айлшалжа дүүргэбэ. Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлһөөр 23 жэлэй ойн баярта хабаадалсаа. Прага, Братислава, Острава болон республикын бусад городуудые сүлөөлхэ байлдаануудта хабаадаһан Советскэ Союзай маршалнууд И. С. Конев, К. С. Москаленко, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй генералнууд Чехиин, Словакиин, Моравиин олохон городуудаар, хүдөө нютагуудаар ябажа, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, армиин түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

Остравадахи Клемент Готвальдын нэрэмжэтэ комбинадта Совет сэрэгэй начальнигуудай ерэһэнтэй дашарамдуулан, олон хүнэй хабаадалгатай митинг болоо. Энээндэ хабаадагшад резолюци баталан абаа. Чехословакиин городуудые, хүдөө нютагуудые фашис дарлалтаһаа сүлөөлхэ үедөө гаргаһан баатаршалгынь, дайнһаа хойшонхи жэлнүүдэй хүгжэлтэдэ, социалис Чехословакиие байгуулгада аха дүү ёһоной туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө совет арадта халуун баяр хүргэнэ.

Маршал И. С. Коневые Кладнын, Пльзениин болон бусад городуудай ажалшад аха дүү ёһоор угтаа, Чехословакиин Арадай армиин хэдэ хэдэн частьнуудай сэрэгшэдтэй Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай уулзалга Варшавска хэлсээндэ хабаадагша гүрэнүүдэй сэрэгүүдэй дайшалхы хани барисаае саашадань улам бэхижүүлхэ уряа доро үнгэрөө.

СССР-һээ Чехословакида байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко СССР-эй сэрэгэй делегациин хүндэлэлдэ сайлалга эмхидхээ. ЧССР-эй президент Л. Свобода, Национальна оборонын министр, генерал М. Дзур болон сэрэгэй бусад начальнигууд сайлалгада байлсаа. Совет сэрэгэй делегаци тэрэ үдэртөө Эхэ орондоо бусаба.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ-БОЛЗОРҺОО УРИД!

...РТАЖ

...ҮНДЭ ХАБАР

...ээ арбаад болобошье,
...зар хүрэжэ хононо.
...һөө хойшо газар ха-
...лаһаяа эбдэхэ гү.
...утайгаар элдүүрилээ
...

...йб? Эртын тарилгые
... тулаба. Тиимэһээ
...ай» колхозой механи-
...лаан үдэр, час бүхэ-
...ээр хэрэглэжэ, агро-
...эрхим болзорто ша-
... дүүргэхые орол-
...

...5-дахи тракторна
...ойтоо гурбан анзаһа-
...ые шагтагалһан 7—8
... тракторнууд шиигтэй
... урбуулан, урагша
...дуулна.

... халаан бүриингөө
...дэггүй механиза-
...— гэжэ бригадын
...шэ мэдүүлбэ.— Ма-
...трактористнууд Нима-
...ков, Дамби Иванов,
...ов гэгшэд хоёр нор-
...

... нойтон хүрьһэ эл-
...гай шаблаада шаб-
..., саг үргэлжэ сэбэр-
...рана. Эгээл эдэ ме-
...зай плугаа сэбэрлэ-
...энь зэлгожо, хэдэн
...бди.

...иинг ехэтэй, шабар-
...дэнэ,— гэжэ трак-
...рен Гончиков хөө-
...хэ шиигтэй хабар
...эгдөөгүй. Юрэдөө
...гаа абангүй хү-
...рэнэ.

... Гончиков мүры-
...жэ ябана. Тэрэ үн-
... халаан соо 22,4
... «Беларусь» тракто-
... Шанарынь һайн.

...мацыренэй колес-
... тракторһаа дутана-
...хэдынь хүхилдэнэ.
...а. Эдэ трактористы
... ажалыень ябажа
...ахаар. «Беларусь»
...гаа шадал соо ан-
...рүүлжэ, 22 санти-
... болгоногүй.

Газараа жэгдэ һайнаар элдүүрилхын тула һолоомоной узуур галдана. Энэ хүдэлмэридэ бригадир, тоо бүридхэгшэ туһална.

— Һолоомоной бухалай һууриие уридшалан галдаагүйдэ аргагүй,— гээд трактористнууд хөөрэлдэнэ.— Һолоомоной үлөөдэһэн анзаһа, борнойдо оройлдохоһоо гадна, дорохи газарынь хүйтэншэг байжа, элдүүрилгын шанар мууруулна.

Энэ тон зүб. Мүнөө энэ колхозой полинууд дээгүүр ябахада хаа хаанагүй һолоомоной узуур дүргэжэ, утаа уняар татана.

Газар хахалагшадһаа тээ саагуур нэмжыһэн нэлэнхы үргэн паар дээрэ улаан тооһо тагуулан, тарилгын гурбан агрегат тамарна. Тэдэнэй дүтэлжэ ерэхые хүлеэжэ, полиин захада зогсонобди.

— Үдэр бүри тооной һалхин үлеэжэ, тарилгашадта бэрхэтэй болоно,— гэжэ эндэхи бригадир Алексей Эрдынеев захалба.— Тиигэбэшье манай механизаторнууд, сеялкэшэд заашье һаатангүйгөөр ажаллана.

Энэ үедэ Балдан Батомункуевай агрегат тооһо бурьюулһаар хүрэжэ ерэбэ. Улаан тооһон соо сеялкэшэдшье бүүр-түүр харагдана. Полиин захада гаража, сеялкэдэ үрэһэ хэхэ үедэнь тарилгашадтай золгообди.

Олон жэл сеялкэшэнээр ябаһан Даша Дырхеев үбгэжөөл нюдэнэйнгөө бүтүү шэл духа дээрээ үргэжэ манай урдаһаа энеэбхилхэдэнь, гансал шүдэнүүдынь сайбалзана.

— Юун гээшын хүндэ хабар боложо байна гээшэб,— гээд сеялкэшэн нюурайнгаа тооһо шорой аршана.

«ДТ-75» тракторай хойно шагтагалһан гурбан сеялкэ тэрэ дороо аржагар томо шэнинсын үрэһөөр дүүрэнэ.

— Үрэһэмнай һайн, бухыдөө эрхим шанартай, томо жэжээрээ илгагдаһан, 1-дэхи репродукциин,— гээд бригадир асуудалдамнай харюусаба.

Бригадын механизаторнууд гектар бүридэ дундa зэргээр 2,3 центнер шэниисэ тарина. Үрэһэеэ хэрээһэлүүлэн хаяна.

Тарилга дээрэ бригадын бүхы гурбан агрегат: Николай Һелагубовай, Балдан Батомункуевай, Прокоп Яковлевай агрегадууд шалгарна. Тэдэнэр үдэртөө 40 гектар тарихын оронд 60—70 гектарта хүргэнэ. Шанарынь һайн. Сеялкэшэнээр шадабаритай бэрхэ хүнүүд табигданхай. Илангаяа сеялкэшэн эхэнэр Мыдыгма Дымбрыловагай, Даша Дырхеевэй оролдосотой ажалые бригадир тэмдэглэбэ.

Механизаторнуудай, сеялкэшэдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга дүүрэн олгогдонхой. Трактор, машинануудай эбдэрхэдэ түргэн зуура заһаха механик, слесарь автомастерскойтой поли дээгүүр эрьежэ ябадаг. Тарилгада ябаһан хүнүүдые халуун эдеэгээр үдэр һунигүй хангана. Колхозой бригадануудта зохидоор түхеэрэгдэһэн полевой станууд бии. Тэндэ механизаторнуудай, тарилгашадай амарха зөөлэн оро, дэбисхэр бэлдээтэй. Тэдэнэрэй бэеэ угааха бани байха.

Колхозой түрүүлэгшэ, главна агроном, партийна комитедэй секретарь, отделениинүүдые эрхилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ саг үргэлжэ поли дээгүүрээ ябажа, тарилгын хүдэлмэриин шанарые шалгана, бүхы асуудалнуудые байра дээрэнь шиидхэнэ.

Энэ жэлдэ хүйтэн хабарай болоһон дээрэһээ газарай хүрьһэн ехээр халангүй байжа, үрэһэ тариха үедэ буртаг ногоон хүсэдөөр үндэһэлжэ үрдеэгүй. Тиимэһээ тарилгын һүүлээр, ургамалай бултайжа байха үеэр газараа дахин борнойлхо хэрэгтэй гэжэ колхозой механизаторнууд хэлсэнэ.

Хабарай тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэһэн бригадада дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдахаар хараалагданхай. Энэ шагналда колхозой 5-дахи бригадынхид хүртэхөөр. Эдэнэр эртынгээ тарилга үглөө мүнөө дүүргэхэеэ байна.

Хэды бэрхэшээлтэй хабарай болоошье һаа, оролдосотой шангаар ажаллажа байһан механизаторнуудта, тарилгашадта баян ургаса абахыень хүсэе.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Мухар-Шэбэр,
Хушуун-Үзүүр.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

Байгша оной нэгэдэхи кварталда сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй социалис мүрысөөнэй дүнгые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба гүрэнэй эмхи зургаануудай профсоюзай обком гаргаба. Ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй социалис мүрысөөндэ һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө Прибайкалиин аймагай Турунтайн сельскэ Соведтэ (сельсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Л. Н. Липин) Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг ба нэгэдэхи мүнгэн шан үгтэхэ болобо.

Тус сельскэ Соведэй мэдэлэй газар дээрэ байдаг бүхы промышленна предприятинууд нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб 110,2 процент дүүргэһэн байна.

Мал ажалай ашаг шэмэ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талааршье һайн амжалта туйлагдаа. Гүрэндэ мяха тушааха түсэб 170,3, һү — 114,4 процент дүүргэгдээ. Улаан зонһоо үндэгэ худалдажа абаха түсэб 311,3 процентдэ хүргэгдөө.

Соведэй гүйсэдхэхэ комитет мүнгэн татари суглуулха талаар һайн дүн харуулаа: хүдөө ажахын налог — 166,2, самообложени — 235,6, страховой түлөөһэн — 228,7 процент дүүргэгдээ.

Худалдаа наймаанай эрьесын түсэб 119 процентдэ хүргэгдөө. Ажалшадта кино харуулха түсэб мүн лэ дүүргэгдээ гэбэл: сеанснуудай тоогоор — 100, кино харагшадай тоогоор — 125,9, мүнгэ суглуулгаар — 121,3 процент болоо.

Сельскэ Соведэй гүйсэдхэхэ комитет өөрынгөө ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри, илангаяа саг үргэлжын комиссинуудай, тэрэ тоодо хүдөө ажахын ба арадай гэгээрэлэй комиссинуудай хүдэлмэри нилээд һайжаруулаа. Һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, улад зоной дунда ниитэ-хүмүүжүүлгын, соёл болбосоролой хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ талаар сельскэ Соведэй ниитын эмхинүүд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ, ажахын-политическэ кампаниинуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ гүйсэдхэхэ комитет шадамараар тэдэнэрэй хүсэ элсүүлэн эмхидхэнэ.

Сельскэ Соведүүдэй социалис мүрысөөндэ Кабанскын аймагай Каменскын поселково Совет (гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Е. Ц. Ермакова) хоёрдохи һуури эзэлжэ, хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Түнхэнэй аймагай Жэмһэгэй сомоной Совет (гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. М. Сыренов) гурбадахи мүнгэн шанда хүртөө.

Хяагтын аймагай Хираанай Адагай сомоной Совет, Бэшүүрэй аймагай Шанагын сельскэ Совет, Загарайн аймагай Дээдэ-Элхиин сельскэ Совет, Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Совет, Улаан-Үдын аймагай Оронгын сомоной Совет, Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдайн сельскэ Совет, Сэлэнгын аймагай Жаргалантын сомоной Совет, Баргажанай аймагай Уланай сомоной Совет ба Хориин аймагай Хандагайн сельскэ Совет 1968 оной 1-дэхи квартал соо социалис мүрысөөндэ һайн амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

А. ГРИГОРЬЕВ.

Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой Дондит Дараев энэ жэлдэ механизаторай һургуули дүүргээ юм. «ДТ-75» тракторта һуунхай. Залуу механизатор мүнөө үедэ газар хахална. Үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлһэн хүн амжалта хэзээшье туйлаха. Дондит Дараев газар хахалха үдэр бүриингөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Залуу механизатор Дондит Дараев. 2. Тараалан дээгүүр бураздаагай хара гэзэгэ зурын ошоно.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Комсомол Мария Ястребова Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой Покровкын гүүртэдэ һаалишанаар зургаадахи жэлээ хүдэлнэ. Ойн баярай жэлдэ ажалдаа амжалта түйлэжэ, ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогоор шагнагдаһан байна.

Нэгэдэхи квартал соо түрүүшынхеэ туглаллаһан гунжан бүриһөө 589 литр һү һаагаа. Мария мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха түсэбтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомол М. Ястребова.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

„ПРОМЕТЕЙТЭЙ“ НҮХЭСЭЖЭ...

(ЗУРАГЛАЛ)

АМАРАЛТЫН ҮДЭР һэн. А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын уншалгын таһаг соо зон олон. Алба хаагшад, хүдэлмэришэд сулөөтэй сагаа үнгэргэн, ном, газетэ, журналнуудые уншасагаана. Студентнэр хэшээлдээ бэлдэнэ.

Дундуурхи нэгэ столой саана залуу эхэнэр ехэл сүлөөгүй, юумэ уншана, дэбтэртээ юушьеб бэшэнэ. Хараха янзада студент хүн бэшэл хэбэртэй. Теэд хэн бэ?

Һэмээхэн хажуудань һуужа, юумэ уншааша болоод ажаглаба гээшэбди. Уншажа һууһан номуудынь саг үнгэргэхын түлөө абтаһан бэшэл хаш. Герценэй «Ошоһон жэлнүүд ба һанаа бодолнууд» гэһэн зузаан боти, авторай намтар, тэрэнэй хэблэдэг байһан «Хонхо» («Колокол») гэжэ газетэ тухай номууд.

Хүлисэл гуйгаад, үнөөхи эхэнэртэй танилсабабди. Тэрэмнай Улаан-Үдын универмагай экономист Нина Батоировна Буянтуева байшоо.

— Герцен тухай шэнжэлэл хэнэ гүт?—гэжэ шоглон асуубабди.

— Тиигэнэ,—гэжэ Нина Батоировна баһал шоглон миһэлзэбэ. Тиигээд:—Гарагай дүрбэндэ басагадаараа хэшээл хэхэ хүн һэм, тэрээндээ бэлдэжэ һуунаб.

— Ямар басагадаараа?

— Манай универмагай наймаашад яагааб? Комсомол-залуушуулай кружогтойбди. «Прометей» гэжэ нэрэтэй. Би хүтэлбэрилэгшэнь гээшэб даа...

Мүнөө хэжэ байһан ажалдань һаалта хэхэ аргагүй һэн хойноо хожом универмагта ошожо, тодорхойгоор кружогой ажалтай танилсаха гэжэ шиидээ һэмди.

* * *

ГАРАГАЙ ДҮРБЭН. Универмагай конторо соо үдэшэлэн хорёод шахуу залуушуул суглараба. Булта комсомолшууд. Нина Батоировна урда гаража, Герценэй революционно ажал ябуулга тухай, тэрэнэй хэблэһэн газетын Россидахи крепостной эрхын һандаран үмхиралгэдэ ямар ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай уран хурса хэлээр хөөрэжэ өөрөбо. Басагад булта гуурһа, дэбтэрнүүдээ бэлдэнхэй, анхаралтайгаар шагнана. Буянтуевагай хэлэһэн зарим һонирхолтой бодолнуудые, жэшээнүүдые дэбтэр соогоо тэмдэглээд абанад. Хоёр часай турша соо шагнагшад шалаһан хэбэр үзүүлээгүй.

Һүүлдэнь асуудалнууд адхарба. Нина Батоировна обтойгоор, үгэ бүхэнөө ойлгуулхаяа оролдон харюусана.

Хэшээлэй һүүлээр Буянтуеватай яралгүй хөөрэлдэбэбди.

— Кружок үнинэй хүтэлнэ гүт?

— Үнгэрэгшэ намарһаа. Энэмнай дээрэһээ баталагдаһан тусхай программатай кружок юм. Олон кружогуудые райком, партийна организаци манда дурадхаа һэн. Бидэ «Прометей» гээшые шэлээбди. Энэ һуралсал хоёр жэл соо дүүрэхэ аабза. Юундэб гэхэдэ, «Прометей» гээд, эртэ урда сагай баатарай нэрээр нэрлэгдэһэниинь гүнзэгы удхатай бшуу.

Социалист-утопистнуудһаа эхилээд, Карл Марксын, Фридрих Энгельсэй, В. И. Ленинэй намтарнуудые шудалха ёһотой һэмди. Үнөө забһартань революционер-демократуудай, народнигуудай намтарые дайранабди, К. Марксын, Ф. Энгельсэй намтарнуудые үзэхэ зуураа, басагадни «Коммунис партиин манифест» гэжэ зохёолой конспект табяа. Саашаа һураа һаань, хэрэгтэй бшуу.

Зүб даа. Комсомол-залуушуулай кружогуудые хүтэлэгшэд булта иимэ холын бодолтойгоор һуралсал эмхидхэдэг һаань, ехэл һайн һэн даа.

— Шагнагшадай ойлгоһые яагаад шалгадагбта?

— Зарим ушарта удаадахи хэшээлдэнь богонихон асуудалнуудаар урда гараһан темэеэ хэр ойлгоһыень шалгажархёод, удаадахи темэдээ орогшобди. Үгышье һаа, нэгэ бүхэли темын һүүлээр тусхай семинар хэдэгби.

— Лекци, хөөрөөнһөө ондоо ямар арга хэрэглэнэт?

— Мүнөө үедэ техническэ хэрэгсэл гансашье дунда һургуулинуудта бэшэ, мүн баһа иимэрхүү кружогуудташье һуурияа олохо ёһотой гэжэ һанадагби. Манда магнитофон бии. Зүгөөр манай темэнүүдтэй зохилдохо грампластинканууд хомор. Харин В. И. Ленинэй намтарта ороходомнай, һайн болохо. Юундэб гэхэдэ, вождиин хэлэһэн тобшо элидхэлнүүдэй үгэнүүдэй бэшэгтэй грампластинканууд бии. Баһа «Ленинэй ябаһан газарнуудаар» гэжэ «абяатай» тусхай альбом бии. Агууехэ революционернүүдэй ажабайдал тухай диафильмүүдые элбэгээр гаргаа һаань, залуушуулай кружогуудта тон һайн туһаламжа болохо һэн...

Яаха аргагүй зүб бодол гээшэл даа. Манай орон дотор хэды мянган залуушуул «Прометейтэй» нүхэсэнэ хаб? Залуушуулай һуралсалда хабаатай диафильмүүд элбэгжээ һаа, хэды олон хэшээлые һонирхолтой болгожо үгэхэ һэм!

* * *

НИНА БАТОИРОВНА Ленинград хотодо финансова дээдэ эрдэм абаһан нүхэр юм. Ажалаа һайнаар мэдэхэһээ гадна, ехэ олон юумэ уншаһан, алишье талаараа бэлэдхэлтэй гэжэ коллектив соогоо мэдээжэ. Тиимэһээ манай партийна организаци энэ залуу коммунистые комсомолшуудай һуралсал хүтэлхэ пропагандист болгон дэбжүүлһэн байха,—гэжэ партбюрогой секретариин орлогшо Л. И. Непомнящих хөөрэнэ. —Өөртөөшье, басагадтаашье шанга эрилтэ табидаг.

Залуушуул гансашье эрхимээр һурадаг бэшэ, харин ажалдаашье шуумгай, бэрхэнүүд. Тэдэнэр В. И. Ленинэй түрэһэн үдэрые угтуулан, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө хамсыгаа шаман тэмсээ. Жэшээнь, мүнөө жэлэй нэгэдэхи кварталай турша соо 2757800 түхэригэй эд бараа улаан-үдынхидтэ болон республикын хүн зондо худалдаа. Энэнь нёдондонойхитой сасуулхада, 372 мянган түхэригөөр ехэ.

Иимэл даа «Прометейтэй» нүхэсэһэн залуушуул, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэ Н. Б. Буянтуева.

Д. КОЛМАКОВ,
Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

САБШАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

ЖАРГАЛАНТЫН ГОЛДО ХҮЛГӨӨТ[Э]

ХАБАРАЙ СЭЛМЭГ дулаан үдэр. Хурса наран дэлюун дайдые шаража, уужам талын нуга сабшалан дээгүүр һайрамай уһан мэлмэрэн урдажа, хэнзэгтэ газарай хүрьһэндэ шэнгэнэ. Оршон тойрон нэмжыһэн тала дайда үргэлжэдөө хүршэгэнэн, хүүен байхадал гэнэ.

Энэ хадаа Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ байһан олон трактор, машинанудай хүнхинэхэ абяан таһарнагүй.

Баруун Тохой. Эндэ Жаргаланта нютагай суута луговод, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден хайрада хүртэһэн Амгалан Ринчинович Балагановай эрхилдэг звено эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. Амгалан Ринчинович дала наһанайнгаа хаяа алхажа ябабашье, ажаглахада хүнгэн сарюун зандаа, түмэр хүрзэ баринхай, һубаг ханааб сэбэрлэжэ, тала руу уһа табижа, ехэл сүлөөгүй хүдэлнэ.

«Һураһан юумэ һураар татуулхагүй» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй байна даа. Амгалан баабай үндэр наһатай болобошье һаа, һураһан дадаһан ажалдаа шударгы, залуугайнгаа ольһо табяагүй гэхээр. Мүнөө үбгэн луговодой звено һайрамай уһаар сабшалангаа уһална, мүн хажуугаарнь 12 километр ута ханааб, һубагуудые модо шулууһаа сэбэрлэхэ, үбһэнэй сомоонуудай һуури зайлуулха, һургааг бэлдэхэ, шулуу шохой түүхэ гэхэ мэтэ яһала ехэ ажал бүтээжэ байна. Балагановай звенодо аяар 255 гектар сабшалангай газар даалгагдаһан юм. Түрүү луговод оншорхуу бэрхэл дээрэһээ 10—15 центнер үбһэ ногоо хуряажа абана. Тус звеногоорхин байгша ондо бүришье үндэр ургаса заатагүй түйлахаа гэжэ шиидэнхэй.

БИДЭ БАРУУН ТОХОЙН салуу уужам сабшалан дээрэ эндэхи луговодуудай ажал хэрэгтэй танилсаад, наг шэбхэ зөөжэ, тараажа байһан механизаторнуудтай уулзабабди.

— Луговодуудтнай тусхай звено болгогдонхой хаяа?—гэжэ тус колхозой агроном, коммунист Дашинима Базаржапович Цырендоржиевта хандабабди.

— Тиимэ. Манай колхозой 42 луговод оньһожоруулагдамал 14 звено болоод хүдэлнэ. Тэдэнэй мэдэлдэ 8 «Беларусь» трактор, хоёр «ДТ-75» түхэлэй бульдозер-тракторнууд, шэбхэ ашаха нэгэ түхеэрэлгэ даалгагдаһан. Тэрэшэлэн луговод бүхэн нэгэ-нэгэ мори тэргэтэй. Звенонууд үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ тодорхой түсэбтэй, даахан газартай. Иигээд байхадаа сабшаламнай бодото эзэтэй болоо гээшэ. Мүн тэдэнэй хүдэлмэриие хинан шалгахада тааламжатай, звенонудай хоорондо мүрысөөншье эмхидхэхэдэ таатай,—гэжэ тэрэ тайлбарилан ойлгуулба.

Хөөрэлдэһөөр байтарнай, наг шэбхэ обойсо тээһэн тэргэнүүдые шэрэнхэй «Беларусь» тракторнууд ондого-сондого болоһоор ойртожо ерэбэ. Тельманай нэрэмжэтэ колхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн, Жаргалантын сомоной Соведэй депутат Александр Ядрин, бэрхэ тракторист Геннадий Суслов, «Сельхозтехникын» Сэлэнгын отделениин трактористнууд Владимир Мергенов, Юрий Барминский гэгшэд—ажалша бэрхэ хүнүүд Баруун Тохойн һаалиин фермэ шадарай наг шэбхэ ойро зуура тээжэ, луговод Балагановай сабшалан дээрэ тараана. Хүйтэн шэбхэ ашаха гээшэ тиимэшье амар бэшэ, имагтал техникын хүсөөр тээһэнэй ашаар лэ шоферууд, трактористнар үдэртөө арбаад эрьесэ хэнэ. Шэбхэ ашадаг түхеэрэлгын эзэн—гуша гаран жэл механизатораар ябаһан үбгэжөөл Федот Иванович Кокориной бэрхэ ажалые мүн лэ магтамаар.

ЖАРГАЛАНТАДА Буряад ороной элитэ луговодууд Василий Александрович Герасимов, Андрей Иннокентьевич Батышев, Радна Дагдасевич Санжанов гэгшэд үни удаан ажаллаһан, алдар сууда гараһан туухэтэй. Мүнөө энэ нютагта тэдэнэй баян дүй дуршалдэ түшэглэн, жэл бүри үбһэ ногооной үндэр ургаса түйладаг ажалай түрүүшүүл олошоржо байна. Тэдэнэй тоодо үнинэй луговодууд Даба Ринчинович Аюшеев, Гомбо Доржиевич Аюшеев, Александр Сергеевич Мордвин болон бусад олониие нэрлэжэ болоно. Эндэхи луговодууд болон механизаторнуудай хүсөөр һүүлэй гурбан жэлдэ сабшалан дээрэһээ муу бэшэ ургаса абтана. Тиигэбэшье энэ колхоздо жэл бүри хуряагдаһан үбһэниинь бүхыдөө 35—38 мянган центнерһээ дээшэ гаранагүй. Энэ хэмэй үбһэн тус ажахын үдэжэ байгаа адууһа малда хаанашье хүрэнэгүй.

Тиимэһээ жаргалантынхид жэл бүри 50 мянган центнерһээ доошо бэшэ үбһэ ногоо хуряаха зорилго урдаа табинхай. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула сабшалангаа үргэдхэхэ, һайжаруулха, үбһэ ногооной үндэр ургаса түйлахаа гэжэ эрид шиидэнхэй.

— Республика дотор сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай ажалай хоёр һарын соносхогдоод байхада, колхозоймнай 42 луговод дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, ажалдаа хам ороо һэн.—гэжэ агроном нүхэр Цырендоржиев хөөрэнэ. —Энэ хоёр һара соо тэдэнэй хээд байһан, хэхэшье ажалынь ехэ. Энэ хугасаа соо манай луговодууд 20 гектар газар һөөг бургааһанһаа сэбэрлэжэ, сабшалангаа үргэдхэхэ, 8000 тонно наг шэбхэ гаргаха, 160 гектарта үтэг хэхэ, 200 гектарта шүбгэтэй катогуудые мухарюулжа, хатуужаһан сабшалангай хүрьһэ зөөлэрүүлхэ, арба гаран хаалтануудые заһабарилха байна. Сабшалангай ургаса үшөө олон ондоо аргаар дээшэлүүлжэ болоно. Минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, 500 гектарта аммиагай уһа шэнгээхэ түсэбтэй,—гэбэ.

МҮНӨӨ ҮЕДЭ Жаргалантын луговодууд сабшалан һайжаруулха талаар аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ хоёр һарын соносхогдоһонһоо хойшо сабшалан дээрэ апрелиин 15 болотор 4800 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Тус колхоздо бии байгаа уһа бүлэдэг хоёр станциин хүсөөр сабшалан һайса уһалагдана, тэрэшэлэн гидротехническэ 12 түхеэрэлгэ хүсэд заһабарилагдаа, 260 гектар сабшалан һайрамай уһаар ундалуулагдаа, 36 гектарай һөөг бургааһан сэбэрлэгдээ, 40 гектар газарта аммиагай селитрэ тараагдаба.

...Үдын хоолой үедэ луговодууд, малшад, механизаторнуудай сугларха һамбаанда Дашинима Базаржапович һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ:

— Нүхэдүүд! КПСС-эй Буряадай обкомой Пленум һаяхан болоһо, республикын колхоз, совхозуудай сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа. Энэ асуудалай ямар ехэ удха шанартай байһаниие ойлгожо ядахаар бэшэ ааб даа,—гэжэ тэрэ сугларагшадта хандана.—Манай колхозой гол һалбари—мал ажал гээшэ. Теэд малаа үбһэ тэжээлээр арайхан гэжэ 50—55 процент ханганабди. Мүнөөшье жэл малай тэжээлээр дуталдажа, абиртажа байһанаа таанар өөһэдөө мэдэнэт.

Энэ дутагдалые ойрын сагта усадхажа, сабшалан, бэлшээриин ургаса эрид дээшэлүүлхэ, ... нийтын адууһа малые ... бардам хүрэхөөр ханга... тойбди. Манай нютаг... вод Герасимов, тэрэнэй... Батышев энэ сабшалан... досотойгоор хүдэлһэнэй... рай 25—32 центнер ... абажа байдаг һэн. Теэд ... даа иимэ амжалта түйл... гүй зонбибди?—гэнэ.

— Зүб даа, зүб. Орон... дабаритайгаар хүдэлөө... ногоо ургуулхал байг... дудай ажалые зүбөөр... тэдэниие ургуулһан үбһ... жээгээр урмашуулха хэрэ... абяан гарана.

Харгын хоёр талаар ... олон обоохойнууд энд... дана. Зарим газарта ... дээгүй ханааб, һубаг... доо агроном нүхэр ...

— Нилээд ехэ сабш... шулууһаа сэбэрлэгд... Хаанаһаа хүнүүдые ... бибди?

— Энэ хэрэгые наба... жа болохогүй, нэгэн а... байна, — гэжэ колхо... Даша-Цырен Дансору... болоно.

— Байза, «Сельхоз... дэлһээ үшөө нэгэ трак... тагайнгаа үбгэд, хүт... лиин багшанар, ... сабшалан дээрэ нэгэ... ресник хэжэ хүдэлөө... юумэ бүтэхэ һэн,—гэ...

— Нүхэр, зүйтэй ... Мүнөө бусаһаар лэ эн... хидхэе,—гэжэ Дашин... вич дэмжэнэ.

Р. Б...

Жаргалантын дуу...

Шалгалта юу харуулнаб?

САГ ГЭЭШЭ ХҮЛЕЭДЭГГҮЙ

Партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр байгша оной мартын 15-һаа майн 15 хүрэтэр нуга сабшалангаа үтэгжүүлжэ, уһалжа, үбһэ ногооной урасаа эрид дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа бэлэй. Тэрэ гэһээр һара хахад шахуу саг үнгэрөө. Теэд энэ үе соо Үдын совхозойхидой нуга сабшалан дээрэ ямар хүдэлмэри хэжэ байһыень харахада, дабэ дээрэ һайрхахаар юумэр байхагүй. Нэн түрүүн урда жэлнүүдтэхи нуга сабшаланайнь ургаса ямар хаб гэжэ һонирхоходо, һүүлшын жэлнүүдтэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 7—8 центнер үбһэн хуряагдаһан байна. Тиимэһээ илангаяа ниитын мал үбэлжэлгын үедэ үбһөөр хүсэд хангагдадаггүй байна бшуу. Эндэхид нуга сабшалангаа һайжаруулха хүдэлмэри саг соонь һайнаар ябуулнагүй. Эгээл энээн дээрэһээ зарим үрэжэл һайнтай газарынь муудажа, шугы бургааһанда, намаг налхида абтажа байнхай. Иигэжэ эзэн бусаар хандахадань хаанаһаа ехэ үбһэн абтахаб! Мүнөө үедэ иимэ байдалһаа тобшолол хэжэ, хадалангаа үтэгжүүлжэ, уһалжа, үбһэ ногоонойнь ургаса эрид дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые хэлсэжэ шиидхэхэ ёһотой болоно ха юм.

Энэ ажахыда үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ арга яһала бии. Жэшээлхэдэ, тус совхозой луговодууд Егнин Ендынов Доди Аюржанаев хоёр жэл бүри муу бэшэ амжалтануудые түйлэдэгынь мэдээжэ. Луговод Егнин Ендынов даажа абаһан Шэбэртынгээ 143 гектар сабшалангһаа нёдондо гектарай дунда зэргээр 19—24 центнер, зарим үрэжэл һайнтай газарһаа аяар 30—36 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа, аймаг дотороо эрхимлэн гараһан. Зүгөөр энэ амжалтадань ямаршье «нюуса» байхагүй, ажаллаһанайнь лэ ашаар амжалта түйлагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Егнин Ендынов сабшалан дээрээ жэлэй дүрбэн сагта таһалгаряагүй хүдэлдэг заншалтай. Тиимэһээ ханааб һубэгуудаа сэбэрлэхэ, заһабарилха бүхы жэжэ ажалаа гол түлэб намарай сагта хэжэ, хабартаа уһалууриингаа үедэ хэжэ тухашардаггүй байгаа ха юм. Мүнөө жэл Шэбэртынгээ горхоной эхиндэ нилээд ехэ тоню халяажа, мүльһэ хүргэһэн, мори шаргаар наг шэбхэ зөөжэ гаргаһыень онсолон тэмдэглэхээр. Мүн тиихэдэ 50 гектар газар борнойлжо, минеральна үтэгжүүлгэ оруулхаар түсэблэнхэй. Энэ үтэгжүүлгын али зэргын ашэ туһатай байһаниие луговод Егнин Ендынов өөрынгөө дүй дуршалһөө һайн мэдэдэг болонхой. Аммиагай селитрэ, мочевинээр үтэгжүүлэгдэһэн сабшалан һайнаар уһалагдаһан байбал, хэзээшье баян ургаса үгэдэг шуу. Миил юрын газарһаа гектарай дунда зэргээр 7—8 центнер үбһэн хуряагдадаг һаа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан сабшалангһаа хоёр-гурба дахин ехээр үбһэн абтана.

Мүн лэ энэ совхозой түрүү луговод Доди Аюржанаев даажа абаһан нуга сабшалангаа үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэреэ һайнаар ябуулжа байнхай. Энэ нүхэрнай нёдондо гектарай дунда зэргээр 16—19 центнер, мүн зарим үрэжэл һайнтай буусануудһаа 26—28 центнер үбһэ хуряаһан юм. Үбэлэй сагта мори шаргаар зөөжэ гаргаһан наг шэбхэеэ тараажа, сабшалангай хүрьһэндэ оруулхын тулада мориной шэрэхээр модон баллуур түхеэрээ.

Иигэжэ энэ ажахын зарим луговодуудай ажалайнгаа һайн талые харуулха байгаашье һаань, олон дутагдалнууд бии байһаар. Нэн түрүүн бүхы сабшалангын саг үргэлжэдөө хүдэлдэг луговодуудта даалгагдаагүй. Тиимэһээ оньһожоруулагдаһан отрядай хүсөөр сабшалан дээрэ гаргагдаһан наг шэбхэ үни удаан саг соо тараагдаагүй хэбтэнэ. Тэрэнээ эгээл мүнөө бутарган тараагаа һаань, һайн байха бэлэй. Юуб гэхэдэ, гаргажа тарааһан наг шэбхэнь уһанда дэбтэжэ, шэмэ шүүһэнинь хүрьһэндэ шэнгэхэ ха юм. Хоёрдохёор, зарим луговодууд түхеэрэн жэлэй туршада хүдэлдэггүй һэн тулада һубаг, ханаабуудаа саг соонь сэбэрлэжэ, заһабарилжа, хаалта боолтонудыень бэхилжэ үрдинэгүй. Тиимэһээ Хан-Жаргалантын, Нарин Горхоной болон Шүбэгэ горхоной түрүүшын уһан һубаг, ханаабуудһаа халижа, эндэхидые ехэтэ тухашаруулжа байнхай. Тиихэдэ Үдын голой, Шүбэгын, Хан-Жаргалантын 100 гектар сабшалан мүнөөшье хүрэтэр эзэгүй байһаар.

— Уһан хүрэжэ ерээд, ехэл тухашаруу байдалда ороод байнабди. Хаа хаанагүй луговодууд дуталдана. Энээн дээрэһээ боложо гол горходоймнай уһан хэндэшье туһагүйгөөр нуур сөөрэмдэ шудхана,—гэжэ совхозой агроном-мелиоратор нүхэр Афанасьев мэгдүүгээр хөөрэжэ һууба.—Нёдондо хүдэлһэн зарим луговодууднай мүнөө ондоо ажалда, хонишон гү, али малшанаар хүдэлнэ. Энэ жэлдэ нэгэшье уһалууриин системэ заһабарилагдаагүй. Теэд мүнөө зарим эбдэрһэн, хаалта-даамбануудта газар обоолжо, гүбээ даамба хэхэ хүсэлэнтэй һэмди... Хожомдообди. Газар гэдэжэ, тракторнай зоогдошоно. Ойрын сагта отара, гүүртэнүүдтэ хүдэлдэг хонишод, малшадай нэгэ-нэгэ хүниень абаад, эзэгүй сабшалангуудтаа эльгээхээр хэлсэнхэйбди.

Нуга сабшалангаа һайжаруулха талаар анхаралаа хандуулаагүй дээрэһээнь аяар 860 гектар үрэжэл һайнтай сабшалангынь дошо болдогто, шугы бургааһанда дарагдашоо. Жэл бүри наг шэбхэ гаргажа тараагаагүйһөөнь боложо, зарим буусануудһаань үбһэ ногооной ургаса биратай хуряагданагүй.

— Бүри урдань, миниие ухибүүн ябахадам, нютагайхиднай май һарын тэнгһээ хойшо сабшалан дээрээ нохойшье гаргадаггүй һэн, харин мүнөө үмсын мал дура зоргондоо тэндэ атарлан бэлшэжэ ябадаг, теэд нэгэшье зохихо хэмжээн абтадаггүй,—гээд, Зүүн Хасууртын луговод Дамдинов хөөрэнэ.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые согсолон шэнжэлээд байхада, энэ совхоздо нуга сабшалангаа һайжаруулха талаар биратай юумэн хэгдээгүй гэжэ дахин гэмдэглээ. Эндэхид һаяын сагта һургуулиин һурагшадые эмхидхэжэ, сабшалан дээрэхи модо, шулуу сутлуулха, сэбэрлэхээр түсэблэнхэй. Мүн тиихэдэ отара, гүүртэнүүдые урда жэлнүүдтэл адли үбэлжөөндэнь удаан байлгангүй, хабар эртэ зуһаландань нүүлгэхээр, мүн посхоод барихаар хараална. Энэншье зүйтэй. Юуб гэхэдэ, уһалагдаһан шиигтэй газарта хонид бэлшэхэдээ ногоонойнь үндэһэ таһа рэшхэдэг шуу. Мүнөө жэл уһалууриин системэнүүдые шэнээр бариха, мүн хаалта, боолтонуудыень заһабарилха мүнгэн һомологдоогүй байба. Тиимэһээ түсэб, сметэшье зохёогдоогүй ха юм.

— Урдахи жэлнүүдтэл адли мүнөө жэл хабарай сагта наг шэбхэ гаргаба гээшэбди. Эдэ, минии һанахада, биратай үрэ дүн харуулнагүй. Хабартаа һаял обооржо, отара, гүүртэнүүдэй газаа обоологдоһон наг шэбхэ зөөхэ тусхай оньһожоруулагдаһан отряд эмхидхэжэ, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаһаар байтаршни, хабарай тарилга эхилжэ, үнөөхи эмхидхэһэн отряднай худал болошодог гэхэ гү, али бии байгаа тракторнуудыень тэндэһээнь сүлөөлжэ, тарилгада абаха баатай бологдодог. Тиимэһээ мүнөө намарһаа эхилжэ наг шэбхэеэ гол түлэб намартаа гаргадаг болохор харааланхайбди. Уһалууриин системэнүүдые шэ... һабарилха түсэб мүнө... байнхайбди. Ерэхэ ... эхилжэ энэ хүдэлмэрии... хээр хараалагдана,—гэ... зой главна агроном нү... нов харюусана.

Наран гэжэ газарта ... сабшалан уһалагдада... Хэрбээ уһа бүлэдэг ста... гү, али гурба дахин ү... ехэ үбһэн абтаха ба... эндэхид анхарнагүй.

Үшөө тиихэдэ нёдо... Жаргалантын 200 гек... лангай үбһэ ногоон ху... хагдаршаһан, мүн 300 ... лёнко сабшагдаад, һу... саһанда дарагдаша... Энэнь юу харуулнаб ... сашье сабшалан һайжа... лаар анхаралаа бага ... бэшэ, мүн үбһэ тэжэ... харюусалгатай сагта... бусаар хандаһыень ... юм. Иигэжэ ургуулжа ... һэ, зелёнкоёо саг со... гүй хиидэ хаяһанда... хахир һалхитай сагта... лынь тэжээлээр дута... бшуу. «Гэмынь урда, ... хойноо» гэдэгнай энэ...

— Ойрын үдэрнүү... хы дутагдалнуудаа уса... хихо хэмжээ абахабди. ... шалан дээрээ 5800 тон... хэ гаргаад байнабди. М... рэтэр 1200 тонно шэб... тараахаар түсэблэнх... Үдын совхозой дирек... Дагбаев хөөрөө һэн.

Үнэтэ саг үдэр бүр... байна. Эдэ бухы дута... түргэн саг соо усад... үбэлжэлгэдэ бардам хү... һэ тэжээл бэлэдхэхэ а... оролдохо лабза гэжэ на...

Вл. ЖИГ...
манай ...

Хорнин аймаг.

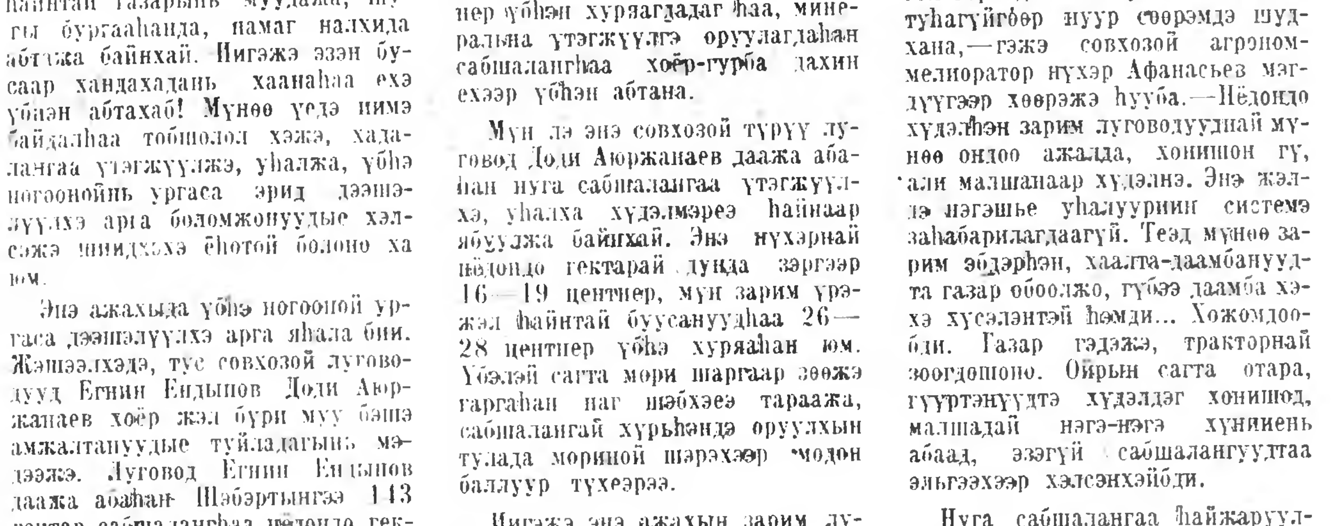

СОЦИАЛИС ОРОНУУ[Д]

Германиин Демократическа Республикада хаб... дүүрэхэ дүтэлөө. Ороной машинно-тракторна парк нил... кэтэй болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Нейес лебен» коо... ряалан дээрэ.

АДН—ТАСС

ЧЕХОСЛОВАКИ. **Остравице мүрэнэй нэгэ һэжүү... баригдажа байна. Энэ хаалтын бодхоогдоходо, энд... нуур тогтохо юм.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: баригдажа байһан хаалта.

ТАСС

ШЭНЭ УУРХАЙ НЭЭГДЭБЭ

Шабартай харгын ялхи соогуур һэжэгдэн, ашаанай машина хүнгөөр ухилан урагшаа дабхина. Залуухан жолоошонтой зэргэлжэ һууһан Владимир Дмитриевич Башкиров халаанда ошожо ябаһан хүдэлмэришэн хүбүүдээр ажал хэрэг тухай яралгүйгөөр хөөрэлдэнэ. Энэ Гулингада нээгдэһэн шэнэ уурхай тээшэ ёһотой һайн харгы татагдаха байха,—гээд Владимир Дмитриевич хөөрэнэ.

Уданшьегүй шэнэһэн түжын дунда шэнэ барилганууд харагдажа захалба. Бидэнэр түргэн тэндэ хүрэжэ, хүдэлмэришэ зонтой, тэдэнэй ажал хэрэгтэй, дүй дуршалтэй танилсахые хүсэнэбди.

Теэд бидэнэй талаан буруулба. Сэхэ урдамнай нэгэ залуу хүн гараа үргэнхэй зогсоно. Машинамнай зүг татан байжа, бидэнэр юунэйшье болоһые хүсэд ойлгожо ядан машинаһаа буубабди.

Гэнтэ газар доро хэдэн удаа юумэн тэһэржэ, зуун жэлэй туршада нойрсожо байһан тайга хүүежэ, хүл дорохи газарнай доһолоод орхибо. Тиигэһээр агаар сэбэрлэдэг хүсэтэ түхеэрэлгэнүүд хүдэлжэ, шахта соо сэбэр агаар оруулжа захалба.

— Хэды соо үнэтэ баялигаа үбөртэлэн хадагалаад нойрсожо байһан Гулингын амгалан тайбан байдалые модо сабшаһан һухын абяан эбдэжэ, хүхюун сэгтой хүдэлмэришэд хүсэтэ техникын оньһоор хүнды сээжыень түнхижэ захалаа ха юм,—гээд омогтойгоор энэ участогай мастер Владимир Дмитриевич Башкиров хөөрэнэ.

Оройдоол дүрбэн һарын хугасаан соо али зэргэ ехэ юумэн эндэ бүтээгдээ гээшэб? Оньһон техникэ тодхохо, мүн лэ хүдэлмэришэ зоной амарха, хубсаһаяа һэлгэхэ байшан эндэ баригдаа. Тиигэхэдэ үшөө 5-дахи шахта малтагдажа, тэрээн соохи ехэнхи ажалынь оньһожоруулагданхай. Май һарын тэн багаар энэ шахта соо алтатай хайр малтагдажа эхилхэнь. Энтэһээ хэдэн мянган килограмм хайр шорой малтагдажа, газар дээрэ гаргагдаха. Эхэ орондомнай тон шухала металлай зүйл сэбэрлэгдэн абтаха юм.

Гулингын газар малтагшад эрэлхэг габшагайгаар ажаллажа, нилээдгүй ехэ амжалта түйлаба. Түрүүшынгээ кварталай түсэбые саг болзор соонь дүүргэжэ шадаһанай ашаар эдэнэрэй нэрэ Ципиканай алтанай приискын «Хүндэлэлэй самбарта» бэшэгдэһэн юм.

Мүнөө эндэхи хүдэлмэришэд 6-дахи шахта малтахаар шиигээд, бэлдэлгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Саг болзорһоо урид энэ хүдэлмэри дүүргэжэ, түүхэтэ табан жэлэйнгээ гурбадахи жэлэй түсэбые урагшатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо Гулингын хүдэлмэришэдтэ бии.

В. ЧУНАВЛЕВ.

Баунтын аймаг.

Һаалишанай ажал тухай һанамжа

БУЛТАДААЛ ОРОЛДОО ҺАА—БҮТЭЭГДЭХЭ

ХҮЙТЭН уларилтай ...ндэхи эрхэ байдалда, ...алдөө фермэ, гүүртэ-...ргдаһан элдэб оньһон ...уд ёһоор хүдэлнэгүй, ...бдэрнэ. Тиимэһээ онь-... үргэнөөр хэрэглэхэ ...шүүгээр зариман хэл-...аар харахада, энэнь ...гэшэ ха гэхээр.

...лишад, малшадай ажа-...р хүнгэдхэхэ гэжэ үнэн ...оролдоод, түрүүшын ...гүдһээ тунхарингүй, ...лмэрине бодомжотой ...дхэжэ. үсэд нэтэрүү, ... һайнаар хүдэлөөд ...ирнии шэрүүн уларил ...ад хэнэгүй. Жэшээлхэ-...абааһа хамажа гарга-... транспортёр хүйтэндэ ...энь таһаржа урагшаа ...д олохон ажахынууд ...алжа хаядаг.

...хар-Шэбэрэй Суулгын ...Улаан-Үдын аймагай ...го» колхоздо, мүн бу-...ахынуудта тиимэ тү-...дынь бүхэли үбэлдөө ...элнэ ха юм.

...гаргадаг манайшье энэ ...баһал түрүүшээр мүр-... үгөөгүй. Шэбхын ...араад хүрэшэхэдэнь, ...жэнь таһардаг һэн. ...хэрэй шабааһа ехэ бо-...руулангүйгөөр, түргэ ...урдан сэбэрлэжэ бай-... Һүниндөө харуул-шан үнеэдэй байра соогуур ябажа, шабааһанай гарахалаар лэ дары этэрээд, транспортёрой хобоо руу оруулжа, саашань хамуурдан абаашадаг. Энээнэй ашаар оньһон транспортёр хүнгэнөөр хүдэлнэ, эбдэрнэгүй ха юм,—гэжэ «Улаан Оронго» колхозой һаалиин фермые даагша С. Ангурова хэлэнэ.

Гүүртэ, фермэнүүдтэ элдэб оньһон машинануудые олоор тодхожо, һаадгүй һайнаар, ёһотойл аша үрэ гарахаар хүдэлгэхын тула уридшалан үнеэдые һү шэмынь, хүхэ дэлэнгынь хаража зүбөөр илгаха, шэлэхэ, һаалишадые һургахаһаа эхилээд, ехэхэн бэлэдхэл хэхэ, ажалай эмхидхэлые нарин нягтаар бодомжолхо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энэмнай һаалишадай үшөө хүсэд һайнаар дадаагүй шэнэ юумэн ха юм. Тиимэһээ эдэ оньһон машина, түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэ шадабаритай тусхай мэргэжэлтэй хүнүүдые табиха ёһотой. Үгышье һаа, тэндэ хүдэлхэ зониие уридшалан һургаха шухала. Илангаяа үнеэдые оньһон машинаар һаадаг болохынгоо урда тээ һаалишан бүхэниие энээндэ һургаха, дүршүүлхэ хэрэгтэй бшуу. Теэд энэ асуудалда олонхи ажахынууд мүртэй анхарал табидаггүй. Энэ тон буруу. Хүнүүдэй дүршэл шадабаригүй, элдэб оньһон машинаяа зүбөөр ашаглажа шадаагүй дээрэһээнь лэ хүдэлжэ үгэнэгүй гээд, олонхи ажахынууд тэдэнээ хаяна. эбдэнэшье ха юм. Улаан-Үдын аймагай Ехэ-Куналейн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Хориин аймагай Анаагай совхоздо үнеэдые һааха оньһон машинань энээнһээл болоно, удаан хүдэлгэгдөөгүй хаягдаа.

Нёдондо республикын колхоз, совхозууд түсэбэй ёһоор оньһожоруулагдаһан фермэдэ хүдэлхөөр 100 гаран хүниие «Байкал» племхоздо эльгээжэ һургаха байһан аад, оройдоол 68 хүниие һургаа. Тиигээдшье зарим ажахынууд миил тоо хүсөөхын тула, мал ажалда оройдоо хабаагүй, дайралдаһан лэ зоноо эльгээнэ.

Долоодохи, наймадахи, арбадахи класс дүүргэһэн хүбүүд, басагадые уридшалан һургаад, тиимэ фермэдэ олоор табяа һаа, тэдэнэр элдэб машина, түхеэрэлгэнүүдые ядалгүй шудалха, һайнааршье хүдэлгэжэ шадаха байна бшуу.

Элдэб оньһожоруулга хэхэ гэхэдэ, малаймнай байра хашаа муу, таарамжагүй байна гэжэ зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд шалтадаг. Энэньшье баһал үндэһэ баримтагүй. Һүүлэй хоёр-гурбан жэл соо колхоз, совхозуудтамнай досоогоо оньһожоруулга хэхээр типовой 300 шахуу малай байра шэнээр баригданхай. Мүн тэдэнэй олонхинь шулуугаар баригдаһан, хүнэйшье ороод һуухаар уужам һаруул байшангууд байхал. Теэд тэдэнэй гурбанайншье нэгэ хубида оньһожоруулга хэгдээгүй. Үмхиржэ унаха болоһон малай муу байрые мүнөө ямаршье ажахыда олохогүйт. Гэбэшье бага, оройдоол 100—150 үхэрэй багтаха хашаа соо элдэб машина, түхеэрэлгэ тодхоһоной хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, тэндэ оньһон түхеэрэлгэнүүд дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэхэгүй, экономическа талаараашье ашаг үрэ багатай байха бшуу.

Саашань зарим ажахынууд фермэ, гүүртэнүүдые оньһожоруулхадамнай гаргашань ехэ, энээнһээ һүнэй өөрынь үнэ сэн үлэмжэ ехэ болоно гэһэншүүгээр шалтаад, энээндэ шархуугаар хандадаг байна. Үнэндөө тэрэнь хэр зүб гээшэб? Хэнэйшье мэдэһээр, элдэб машина, түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаха, тодхоходо хэзээшье гаргаша ехэтэй болохо. Теэд тэрээнһээнь айгаад, мал ажалай хүшэр хүндэ хүдэлмэриие оройдоо оньһожоруулангүй, мухар нюдаргаар мунхижа байха гээшэ зүб аал? Һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулаад, ажалыень тон бодомжотой зүбөөр эмхидхээд байгаа һаа, гаргашань хэзээшье хороогдохо, һүн хамта сэнтэйгээр абтаха, эсэстээ ашаяа заабол харюулха. Харин тиихэдэ Баргажанай аймагай Аргадын, Дэрээнэй, Хурамхаанай, Зэдын аймагай Борьёогой, Ториин совхозуудай һаалиин фермэнүүдтэ хүргааршье үлгэхэ оньһон машина, түхеэрэлгэ байхагүй. Бухы ажалынь хүнэй бар хүсөөр, улаан гараар лэ хэгдэнэ. Теэд тус ажахынуудта абтаһан һүнэй центнерэйнь өөрынь үнэ сэн аяар 22—30(!) түхэригтэ хүрэнэ. Тиимэһээ оньһожоруулга хэһэнэй «гэмээр» һүн үнэтэй болоо гэхэ үндэһэн үгы.

«Мүнгэ зөөреэр хоморбди» гэхэ мэтэ элдэб шалтагаан урдаа баряад, зарим ажахынууд оньһожоруулгын машина, түхеэрэлгэнүүдые захиха, худалдан абаха дурагүйшэг байдаг. Жэшээлхэдэ, үнеэдэй үбһэ тэжээлые хобто кормушкада гараар зөөжэ, хубаажа үгэхэ гээшэ нилээд хүндэ, сагшье ехэ барадаг ажал бшуу. Энэ хүдэлмэриие оньһожоруулха тон таатай «ТВК-80», «ПТУ-10», «КАД» гэхэ мэтэ түхеэрэлгэнүүд мүнөө республикын «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй баазада обоо онги хэбтэнэ. Теэд байгша ондо нэгэшье колхоз, совхоз тиимэ түхеэрэлгэ худалдажа абахаар захяагүй.

— Малай шэбхэ шабааһа хамуурдан гаргаха, «ТСН-36» түхэлэй оньһон транспортёр ехэ һайн түхеэрэлгэ гэжэ хаа хаанагүй мэдээжэ болонхой. Гэбэшье колхоз, совхозууд энээниие оройдоо захинагүй, худалдажашье абанагүй. Мүнөө манай складуудта 250 хэһэг тиимэ түхеэрэлгэ хэбтэнэ. Үнеэдые оньһон аргаар һааха «ДА-3М», «ДАМ-2» «АДС-100», «Даугава — 200» гэхэ мэтэ машинануудые хэдыешье эреэ һаамнай, саанаһаа тэды шэнээниел үгэдэг. Теэд ажахынууд тэдэниие үсөөнөөр захина, саг соонь худалдажа абанагүй. Мүн һүүлэй хоёр жэл соо үнеэдые һааха 80 тиимэ оньһон түхеэрэлгэ худалдажа абабашье, ажахынууд тэдэнэйнгээ оройдоол 50-ень тодхоо, — гэжэ республикын «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй мал ажалай хүдэлмэри оньһожоруулха таһагай начальник А. С. Богдалов хэлэнэ.

Иигэжэ үнэтэй сэнтэй машина, түхеэрэлгын удаан тодхогдонгүй хэбтэхэдэнь, ехэхэн мүнгэн хии талаар хосороо ха юм.

Нүгөө талаһаа «Сельхозтехникын» нэгэдэлшье ажахынуудые элдэб оньһон хэрэгсэлээр һайса хангана гэхын аргагүй. Жэшээнь, үнеэдые һааха, шэбхэ гаргаха, тэжээл хубаарилха оньһон түхеэрэлгэнүүд хуу үргэлжэдөө нэгэ доро баазада асаргаданагүй, нэгэнинь урид, нүгөөдэнь хэдэн һара хойно ерэнэ. Хэнэйшье мэдэһээр фермэнүүдтэ оньһон машина, түхеэрэлгэнүүдые хуу нэгэ доро тодхожо, ажал үргэлжэдэнь оньһожоруулаал һаа, ашаг үрэтэй байха бшуу.

Мал ажалдахи хүдэлмэриие һайнаар оньһожоруулха хүсэншье, арга боломжошье манай республикада гүйсэд бии. «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй барилга-хабсаралгын управлени (даагшань М. Л. Захаров) энэ талаар 8 аймагые хангаха ёһотой. Мүн холын 6 аймагууд тэндэхи «Сельхозтехникын» отделенинүүдтэ даалгагданхай. Мүн «Бурятцелинстрой» трестын дэргэдэхи «Сибсовхозмонтаж» управлени баһал мал ажалай хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха уялгатай юм. Эдэмнай мүнөө үеын техникэ, зэмсэгээр түгэд хангагдаһан, ямаршье орёо нарин машина, түхеэрэлгэ тодхожо шадаха аргатай организацинууд байна. Гэбэшье эдэнэй алиниишье оньһожоруулга хэхэ түсэб, даабаряа дүүргэнэгүй. Илангаяа тэдэнэй хэһэн юумэн шанар муутай, урид табигдаһан проектдээ таарахагүй байжа, тодхоо болоһон түхеэрэлгэнүүдынь хүдэлдэггүй, мүнгэ зөөри, хэрэгсэл үлүү ехэ гаргагдадаг. Жэшээлхэдэ, Хүдэриин совхозой Алтайн фермэдэ тиимэ хүдэлмэри аяар 3 жэл үргэлжэлжэ, хамта 30 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Тэрэшэлэн Хэжэнгын, Загаһатын, Чисаанын совхозуудта гурбан фермын ажалые үргэлжэдэнь оньһожоруулха хүдэлмэри хэгдэжэ эхилһээр үнинэй, теэд хамаг болзоройнь хуу үнгэрбэшье, тэдэнь үшөөл хүсэндөө хүргэгдөөгүй. Иимэ жэшээнүүд олон.

Яахадаа иигэнэб?

«Барилга, хабсаралга хэһэн организацинууд зэмэтэй, тэдэнэр лэ энээниие удааруулна, һаатуулна» гэжэ ажахынууд гомдодог. «Үгы, бидэ зэмэтэй бэшэбди, проектыень табидаг организацинууд бүхы хүдэлмэриие буруугаар зохёожо, иимэ юумэн болоо» гэжэ барилгашад бэеэ сагааруулдаг. Колхоз, совхозууд ямар байра соо, хэды шэнээн оньһожоруулга хэгдэхэб гэжэ өөһэдөө тэрэнэйнгээ хэмжүүрые тодорхой һайнаар хэжэ үгэдэггүй, Зохёогдожо байһан проектээр һонирходоггүй, ерэжэ хөөрэлдэдэггүй гэжэ» проектнэ эмхинүүд баһал бэедээ халдахаадаггүй байна.

Тэдэнэй хэниинь зэмэтэйб гэжэ зүб, бурууень элирүүлхэ гэнэ бэшэбди. Мал ажалдахи хүдэлмэриие оньһожоруулха проект зохёодог «Красноярскгипросовхозстройн» Буряадай филиал, мүн «Сельхозтехникын» проектно-конструкторска бюрошье өөһэдынгөө уялгые үшөө һанаһанда хүрэмэ һайнаар дүүргэжэ шаданагүй. Тэдэнэр проект табихадаа, нютаг нютагай эрхэ байдалые, адууһа малайнь ашаг шэмые, экономическа талыень харалсадаггүй. Барилга-хабсаралгын эмхинүүдшье бүтээһэн юумэеэ хүдэлгэжэ үзэнгүй, элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудыень усадхангүй, «хоёр нюдэнһөө саашаа» түлхеэд лэ холо болгохые оролдодог.

Эдэ бүхы асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ, шухала хэмжээ яаралтайгаар абаха саг ерээ. Манай һанахада, энээниие Хүдөө ажахын министерство бодотоор толгойлхо ёһотой. Саашадаа фермэнүүдые оньһожоруулха элдэб машина, түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаха, тэдэниие тодхохо гэхэ мэтэ бүхы хүдэлмэриие барилга-хабсаралгын организацинуудта даалгаха, харин колхоз, совхозууд тэдэнэйнь хамаг түлөөһые үгөөд, хуу оньһожоруулагдаһан, бэлэн болоһон хойнонь тушаажа абадаг байгаа һаань дээрэ гэжэ һанагдана.

Һаалиин фермэнүүдэй ехэнхи хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһон машинын хүсөөр хэдэг болохо зорилгые нэгэн- хоёр жэл соо гүйсэд шиидхэжэрхихэнь бэрхэтэй. Тиигэбэшье энээниие түргэн хүсэндэнь хүргэхын тула бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ ёһотойбди

О. ЗАНДАНОВ,
инженер,

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

...ХЫН АЙМАГТА

...Ленин тухай ...элидхэл

...магайхид агууехэ багша ...лэй түрэһөөр 100 жэлэй ...эл ехээр хэнэ. Һаяхан ...комой бюро В. И. Ле-...нэн үдэртэ зорюулжа, ...л соо уншагдаха элид-...тематика баталба.

... ажабайдал, ажал ...лай элидхэл, хөөрөө-...рнүүдтэ үнгэргэгдэнэ. ...магай «Саяан» гэжэ ...байшан соо «В. И. Ле-...нэн» гэһэн элидхэл Ор-...һургуулиин багша нү-...Дугарова уншаба.

...шад пластинкануу...гдаһан В. И. Ленинэй ...лүнүүдые элидхэлэй ...а, сэдьхэлээ ханабад.

...олтой байба

...э уласхооронцын бай-...рхохогүй хүн үгы ша-...н булан бүхэндэ боло-...элдэб һониниие үдэр ...ража байхада һайн ха

...хондомнай «Уласхоо-...ал» гэһэн угаа һонир-...ыл һаяхан уншагдаба. ...ЛКСМ-эй обкомой хү-...э нүхэр Пыкин уншаа.

Һайниинь урдаа

Арбадахиие дүүргэхэеэ байхадаа, ямар мэргэжэл шэлэн олохо, хэн болохо тухайгаа хүн бүхэн бодомжолдог бшуу.

Орлигой дунда һургуулиие 30 гаран хүбүүд, басагад дүүргэжэ, ажабайдалай үргэн замда гарахань. Тиигэжэ тэдэнэр мэргэжэл тухай хөөрэлдэхэеэ аха нүхэдөө класстаа уриһан байха юм. Аймагай больницын хирург В. Г. Драгунов, экономист Д-Н. Д. Сотников, культурын хүдэлмэрилэгшэ Т. Ш. Пронтеева, райпогой правлениин түрүүлэгшэ Ю. Д. Васильев болон бусад өөһэдынгөө мэргэжэл тухай хөөрэбэд.

Илангаяа хирург нүхэр Драгуновой хөөрөөн һурагшадые ехээр һонирхуулаа.

Хэн мэдэбэ, залуушуулай дунда ерээдүйн мэдээжэ хирург, эрдэмтэ-экономист, культурын болон худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэд һуугаа аалам? Залуушуулда харгын булта нээлгээтэй, буряад ёһоор «һайниинь урдаа».

В. ГАЛСАНОВ.

...ЭН СЭХЭЭР АЛБА ...ХЭДЭГ ХҮН

...енов хори гаран жэлэй ...эргэй албанһаа буса-...ндэ хүдэлжэ эхилээ ... харгыгаар Берлин ...һан офицер милициин ...һаа сухаряагүй юм. ...жомынь Яруунын ...һала удаан хүдэлөө. ...циин майор Г-Д. Цы-...публикын МООП-ой ...ронхой.

...т Гэндэн-Доржо Цы-...циндэ олон жэл соо ...аар алба хэһэнэйнгээ ...лициин отличник» гэ-... хүртэнхэй, мүн ... Тэмдэг» орденоор ...й.

... хүдэлмэрилэгшын ...а хоёр ушар тухай ...хэмни.

...мсэл

...й гэмтэн Х. гэгшые ...эн захиралта нүхэр ...үгтэбэ. Х. гэгшэ хү-...аа хэдэг газарнуудаар ...дог, халтад гээ һаа ...е даһран һагад га-...н.

...һоо хоргодожо, ой ...шаг һэн. Оложо бари-... Теэд Цыренов тэрэ-...о нэтэрүүгээр мүрдэ-...урэнэй эрьедэхи шу-...лаһан байрыень олэ-...

... тэрэ эпээн тээ-...ман ошобо. Арбаад ...ножо харахадань, Х. ...угаа табинхай, лүүр-...жо хэбтэбэ. Цыренов ...гаргаад, хажуудань ..., гараа үргэхые зарирба. Теэд Х. һүрэн бодоод, милициин хүдэлмэришэдэ аһашаба.

Цыренов нилээд тулалдаһанайнгаа удаа дээрмэшэниие диилэжэ, гарыень хүлиһэн юм. Иигэжэ аюултай гэмтэн засаг түрын урда харюусаха баатай болоо һэн.

«ТОҺОНОЙ» ХЭРЭГ

Шевченко гэжэ хүн албандаа муугаар, хойрогоор хандаһанайнгаа түлөө ажалһаа гаргагдаһан юм. Тиихэдэ тэрэ Мужыха тосхондохи тоһоной заводой мастераар хүдэлдэг байгаа.

Удангүй Шевченко Тэлимбэ тосхоной тоһоной заводто ажаллажа эхилбэ. Теэд тэрэ урданайхяараа аашалжа эхилбэ. Үлүү тоһо гаргахын тула һүнэй тоһолигые доошолуулдаг болобо.

Энээн тухай мэдээсэл милициин таһагта абтаа. Хулгайшаниие бариха гэһэн захиралта үгтэбэ. Нүхэр Цыренов заводой хүдэлмэритэй, Шевченкын нүхэдтэй танилсаба, хэншье Шевченкые һайнаар дурдаагүй юм.

Бүхы баримтануудые олоһонойнгоо удаа прокурорһоо хулгайшанай гэртэ нэгжүүл хэхэ эрхэ абтаа һэн. Цыренов тэрэ эхэнэрэй гэрэй подполи сооһоо зургаан хайрсаг тоһо олоһон байгаа. Саашань мүрдэхэдэ, Шевченко наймаашан Ланцевада нэгэ хайрсаг тоһо 25 түхэригөөр худалдаһан, гурбан хайрсаг тоһо Шэтэ хотодо эльгээһэн байгаа гэжэ элирүүлэгдээ юм.

Иигэжэ энэ орёо «хэрэг» элирүүлэгдээ һэн.

Г. БОРИСОВА.

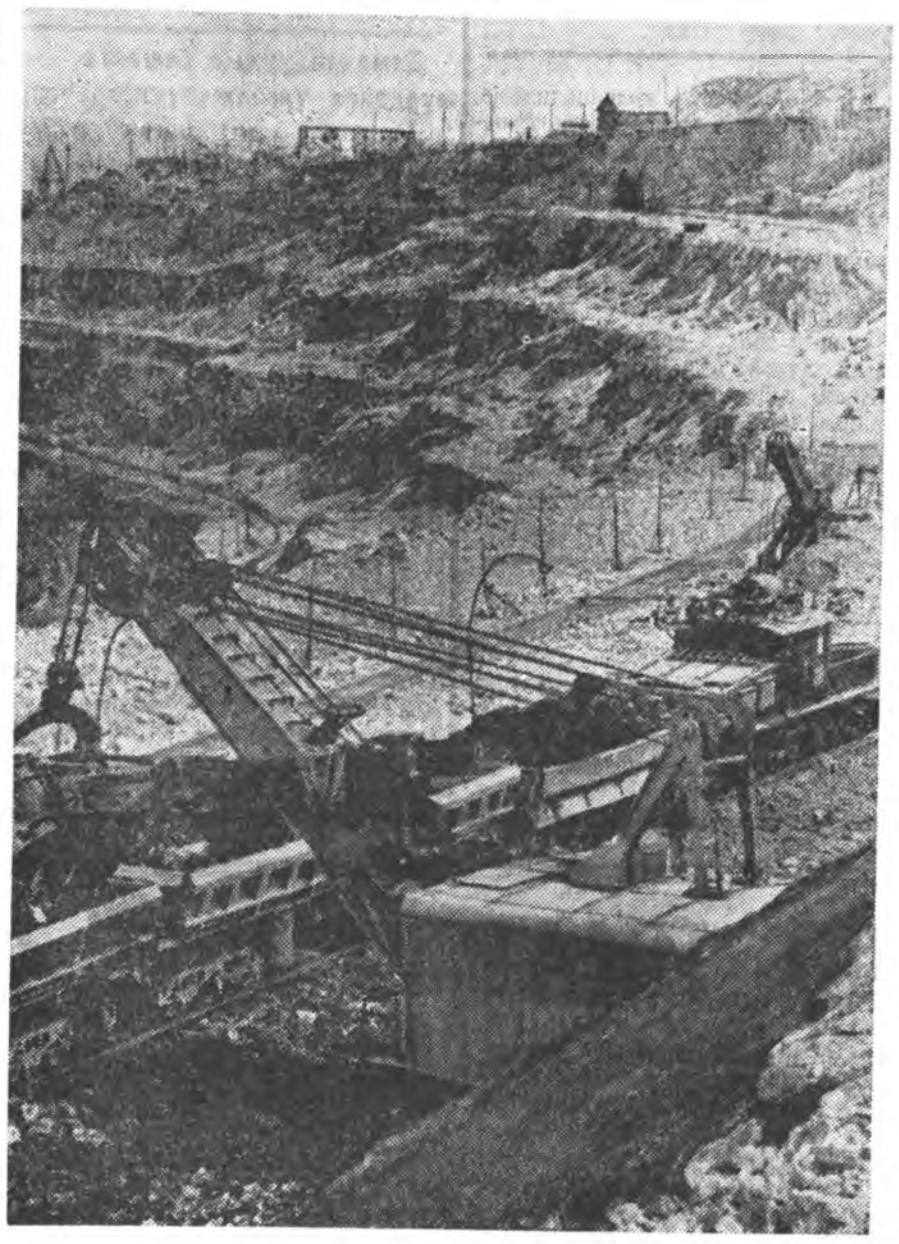

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. Бакальска уурхай гээшэмнай Ураалай эгээл үнинэй предприятинуудай нэгэн юм. Бакалай түмэрэй руда 200 жэлэй туршада малтагдажа байна. Энэ жэлдэ горнягууд ехэхэн амжалтатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бакальска уурхайн нэгэ карьертэ.

ТАСС-ай фото.

УЛЬЯНОВСКА ОБЛАСТЬ. НОТын советэй үүсхэлэй ёһоор, «Старомайнский» совхозой шубуудай фермэнүүдтэ оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэнүүд табигдажа байна. Эдэнэй ашаар шубуудта тэжээл үгэлгэ, үндэгэ зөөлгэ машинын хүсөөр бүтээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шубуудай фермын хүдэлмэришэн Ольга Никишина үндэгэ шалгажа байна.

ТАСС-ай фото.

МАНАЙ ПОЧТО

Ажалшадай бэшэгүүд

Ажалшадай бэшэгүүд. Алишье газетэ, журнал абажа үзэбэл, тэндэ журналистнууд болон уран зохёолшодой гараар бэшэгдэһэн публицистикэ, зураглал, фельетон, корреспонденци гэхэ мэтын материалнуудһаа гадна, элдэб һонин мэдээсэлнүүд, ажалшадай бэшэгүүд толилогдоһон байдаг. Совет хэблэл олониитэтэй нягта холбоотойгоор, тэдэнэйл үдэр бүриин дэмжэлгэ, туһаламжада түшэглэн, бүхы ажал хүдэлмэреэ ябуулна бшуу.

«Буряад үнэн» газетымнай редакцида һара бүри 400—500 бэшэг орожо, барандаа шахуу газетын хуудаһануудта толилогдоно. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ һарада хүдөө ажахын асуудалнуудаар 86 бэшэг абтажа, 72-ынь тунхаглагдаа. Эндэ «Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хоёр һара», «Республикын газетэнүүдэй, «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө хонишодой мүрысөөн» гэһэн гаршагууд доро хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл, ажалай амжалта, шэнэ үүсхэл, оролдолго тухай мэдээсэл, репортаж, зураглалнууд үдэр бүри шахуу тунхаглагдажа байгаа. Мүн хүдөө ажахын, экономикын ,түсэблэлгын мэргэжэлтэд өөһэдынгөө бодомжолго, ажаглалта, эрдэм наукын үндэһөөр ажахые хүтэлбэрилхэ тушаа статьянуудые «Экономике шудалха клуб», «Агрономой булан» гэһэн гаршагууд доро толилоо.

Соёл культурын болон һургуулиин асуудалнуудаар 74 авторай материалнууд энэ һара соо ороһон байха юм. Һургуули, клуб, театр, библиотекэ, уран һайхан—ажалшан бүхэнэй үдэр бүриин эрилтэ, хэрэглэмжэ болонхой. Эдэ зургаануудай ажал хүдэлмэри тухай бэшэхэһээ гадна, «Гоё һайхан тухай хөөрэлдөөн» гэһэн гаршаг доро үйлэдбэри, ажабайдалдаа гоё һайхан байха гээшэ ямар удха шанартайб гэһэн асуудалаар соёлой, хүмүүжүүлгын шухала хэрэг тайлбарилагдана, заагдана.

«Партийна ажабайдал», үзэл сурталай асуудал, промышленностиин, Советүүдэй хүдэлмэри тушаа материалнууд, орон дотороо, нютаг нугадаа, мүн дэлхэй дээрэ боложо байгаа һониниие мэдээсэлгэ — газетымнай хуудаһануудта нилээд ехэ талмай эзэлнэ. Эдэ тон шухала асуудалнуудаар редакцида хоёр зуу гаран бэшэг, статьянууд ороо. Эндэ партийна, үзэл сурталай фронтын хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, Советүүдэй депутадууд, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, газетын олон уншагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Ленин багшын түрэһөөр 98 жэлэй ойе ажалшад хаа хаанагүй үргэнөөр тэмдэглэжэ үнгэргөө. Эдэ үдэрнүүдтэ агууехэ Ленинэй мүхэшэгүй үзэл сурталай илалта тухай материалнууд газетымнай хуудаһануудта ходо толилогдожо байгаа.

Үнгэрһэн һара соо манай редакцида ороһон хэдэн зуугаад бэшэгэй авторнуудые эндэ дурдабагүйбди. Тэдэнэй нэрэнүүд толилогдоһон бэшэгүүдэйнгээ доро табигдадаг байгаа.

Мүн энэ үе соо олохон шүүмжэлэл, Будамшуугай фельетонууд гараа. Шүүмжэлэл бүхэн дэмы хосорногүй. «Буряад үнэндэ» бэшэһэнэй һүүлээр» гэһэн гаршаг доро шүүмжэлэл тушаа абтаһан хэмжээнүүд тухай удаа дараа газетымнай хуудаһанда толилогдоно.

„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

БУРЯАД ХЭЛЭНЭЙ НОМУУД ТУХАЙ

Манай газетын мартын 16-най номерто «Будамшуугай почтоһоо» гэһэн гаршаг доро хоёр бэшэг толилогдоо бэлэй. Тэрэнэй нэгэн соо Хэжэнгын аймагай Булаг тосхоной С. Норжимаевагай эльгээһэн бэшэг-гомдол тухай хэлэгдээ һэн. Тус гомдолой удхань гэхэдэ, буряад һургуулинуудта түрэлхи хэлэ шудалха номууд дуталдана гэгдэнхэй. Буряад хэлэнэй программа дотор ямар зохёолнуудые уншаха тухай хэлэгдэһэн байхада, тиимэ номууд олдохогүй юм. Энэнь һурагшадта тон зоболонтой, мүн түрэлхидшье һанаагаа зобожо тулидагбди гэһэн байна.

Дурсагдаһан асуудалые шалгажа, буряад һургуулиин шабинар болон түрэлхидтэ туһалха тушаа республикын гэгээрэлэй министртэ, мүн Буряадай номой худалдаанай директортэ манай редакци хандаһан байгаа.

Номой худалдаанай директорэй орлогшо нүхэр **В. Маринов** иигэжэ харюусаба:

«Манай баазада Ц. Жамбаловай «Шанга хөөрэлдөөн»; М. Осодоевой «Аша хүбүүнэй бэлэг»; В. Лубсановай «Эрхэтын сэсэг»; Н. Цынгуевай «Һүбэлгэн басаган»; Ч-Р. Намжиловай «Энеэдэгэй эреэхэн дэбтэр» гэһэн уран зохёолой буряад номууд бии. Мүн ородһоо оршуулагдаһан А. Чеховэй, М. Горькиин рассказууд, Крыловой баснинууд; А. Фадеевэй «Залуу гварди», Николаевагай «Хадалга» гэхэ мэтэ зохёолнууд байха. Эдэ номууд «Тэрэнги» магазинда наймаалагдана. Аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин захил хээгүйдэ манай бааза номуудые эльгээхэ ёһогүй юм. Тэдэнэй захил абабал, бии байһан номууд һаадгүй ябуулагдаха.

Һургуулиин библиотекэнүүд хэрэгтэй номуудаа өөһэдөө худалдажа абадаг гуримтай болонхой. Манай библиотечнэ коллектор тэдэнэй нэрлэһэн номуудые эльгээһэн мүнгэнэйнь хэмжээгээр тоосожо ябуулдаг. Буряад номуудые захяал һаань һаадгүй гүйсэдхэгдэхэ».

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр **С. Дмитриевэй** харюу:

«Буряад хэлэн дээрэ хүүгэдэй литература хомор, хүдөөгэй магазинуудта буряад номууд олдодоггүй гэжэ бэшэһэн нүхэр Норжимаевагай гомдол яһала зүб. Хүдөө нютагуудта номой худалдаа һайжаруулха тушаа асуудал Буркоопсоюзай үмэнэ нэгэтэ бэшэ табигдаһан. Тиигэбэшье зарим аймагуудта буряад хэлэн дээрэ гараһан уран зохёолой номуудай худалдаан муугаар эмхидхэгдэнэ. Республиканска бибколлектор һургуулинуудай уран зохёолой литературын номой захилые бүрин гүйсэдөөр хангана гүй.

Хүдөөгэй һургуулинуудай библиотекэнүүдые уран зохёолой номуудаар хангахын тулада мүнгэ һомололгын хэмжээн жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлэгдэнэ. Буряадай номой худалдаа наймаанай эмхитэй, Буркоопсоюзтай харилсан, республикын аймагуудта уран зохёолой, үхибүүдэй номуудые элбэгээр эльгээжэ байха түсэб табигдаа. Мүн хүдөө нютагуудтахи эдир уншагшадай эрилтэ, хүсэлтэнүүд элирүүлэгдэн шэнжэлэгдээ.

Классһаа гадуур уншаха буряад хэлэнэй христоматинуудые хэблүүлэн гаргаха бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Ойрын 3—4 жэлэй туршада тиимэ зохёолнууд хэблэгдэхэ юм».

Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр

БАЙРАТАЙ БОЛОО

Улаан-Үдэ городой Октябрьска районой Солнечная гудамжын 29-дэхи гэрэй, 58-дахи байрада ажаһуудаг А. Д. Вахмянинагай түр зуура Эрхүүгэй область ошоод ерэхэ зуурань, тэрэнэй байра хуули бусаар ондоо хүндэ үгтэбэ гэһэн бэшэг байгша оной мартын 29-дэ манай редакцида ороһон юм.

Энээниие шалгажа, зүб бурууень тодоруулан шиидхэхын тулада тэрэ бэшэг Октябрьска районой ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдкомдо эльгээгдэһэн. Районой Советэй гэр байрын асуудалые эрхилдэг комиссиин түрүүлэгшэ О. Г. Чукова редакцида иигэжэ мэдээсэбэ:

«А. Д. Вахмянинагай гомдолой зүб байһаниинь тодороо. Мүнөө тэрээндэ Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжын 29-дэхи гэртэ шэнэ байра үгтэбэ».

СТУДЕНТНЭРЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Майн 11—12-ой үдэрнүүдтэ Зүүн Сибириин соёлой институдта ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан студентнэрэй 3-дахи научно-практическа конференци үнгэргэгдэбэ. Конференциин хүдэлмэридэ 253 студентнэр хабаадалсаһан байна. Тэдэнэрэй 31 хүниинь элидхэл хээ. Тэрэнние зүбшэн хэлсэлгэдэ 52 хүн хабаадаа.

Этнографиин секциин (научна хүтэлбэрилэгшэнь Г. И. Охрименко) ехэ хүдэлмэри хэһэниие сугларагшад тэмдэглээ. Эндэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй факультедэй 3-дахи курсын студент Дмитрий Савиновай хэһэн «Драматическа коллективэй хүдэлмэридэ харуулан ойлгуулха агитациин үүргэ» гэһэн элидхэл һайн сэгнэлтэ абаа.

Зурагууд дээрэ: 1. «Самодеятельнэ драматическа коллективэй хүдэлмэридэ Станиславскиин этикэ» гэһэн темэтэй элидхэл культурно-гэгээрэлэй факультедэй 3-дахи курсын студент В. Лаптев хэжэ байна. 2. «Шэмээшэгүүдэй аман зохёол тухай асуудал» гэһэн элидхэл библиотекын факультедэй 2-дохи курсын студентка Г. Прокопьева хэжэ байха юм. 3. Студентнэр нүхэдэйнгөө элидхэл анхаралтайгаар шагнажа байна.

В. КОДЫЛКИН.

В. ЧЕРНОВОЙ фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • ХИЛЫН ГААНАҺАА • РАДИО

Нэгэн һаналтайгаар дэмжэлгэ

КАНБЕРРЭ, майн 14. (ТАСС). Австралиин Коммунис партиин Национальна комитедэй пленумэй үнгэрэгшэ неделиин эсэстэ болоһон тухай коммюнике эндэ толилогдоо. Будапештдэхи консультативна уулзалгада хабаадаһан КПА-гай делегациин элидхэлые Национальна комитет шагнаһан байна.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөс Москвада, ноябриин 25-да зарлалгые КПА-гай Национальна комитет нэгэн һаналтайгаар дэмжээ гээд коммюнике соо заагдана. Москвада болохо зүблөөндэ бэлэдхэхэ комитедэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха гэһэн шиидхэбэри Национальна комитет мүн лэ гаргаһан байха юм.

М. Спыхальский түрэл ороноо бусахаяа мордобо

ТЕГЕРАН, майн 14. (ТАСС). ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ М. Спыхальский Иранда зургаан үдэрэй турша соо албанай хэрэгээр аяншалһанайнгаа һүүлээр мүнөөдэр түрэл ороноо бусахаяа мордобо.

Президент де Голль Бухарест ерэбэ

БУХАРЕСТ, майн 14. (ТАСС). Франциин президент генерал де Голль албанай хэрэгээр Румынида мүнөөдэр аяншалжа ерэбэ. СРР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Чаушеску, СРР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. Г. Маурер, Румыниин бусад хүтэлбэрилэгшэд президент де Голлиие аэропорт дээрэ угтаа.

КПЧ-гэй ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ПРАГА, майн 14. (ТАСС). КПЧ-гэй районно, городской ба областной комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнуудай зүблөөн Прагада майн 12—13-да болоо гээд ЧТК агентство мэдээсэнэ.

Майн эсэстэ болохоор хараалагдаһан ЦК-гай пленумдэ бэлэдхэхэ зорилготойгоор КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум энэ зүблөөе зарлаһан байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек зүблөөн дээрэ эхилэлгын үгэ хэлэхэдээ, мүнөөнэй политическэ байдалда сэгнэлтэ үгөө. КПЧ-гэй ЦК-гай декабриин ба январиин пленумүүдһээ хойшо болоһон ушарай һайн ба муу тала тухай тэрэ тогтоо.

Партиин дотоодхы ябуулгануудые яажа хүгжөөхэ, коммунис партида ба социализмда эсэргүү эрмэлзэлгэнүүдтэ, демократизациие буруугаар хэрэглэхэ һэдэлгэнүүдтэ яажа эсэргүүсэлтэ хэхэ тухай асуудалнуудые хамагай түрүүндэ шиидхэхэ шухала байһан тушаа зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн нэгэдэхи секретарьнууд тэмдэглээ гээд ЧТК мэдээсэнэ.

1948 оной февральда, социализм саашадань байгуулха үедэ КПЧ-гэй хүтэлбэреэр хүдэлмэришэн ангиин бүхы арадай дайшалан абаһан туйлалтануудые ямаршье эрхэ байдалда шууд сэхээр хамгаалхаар, бэхижүүлхээр ба хүгжөөхөөр Чехословакиин коммунистнууд бэлэн байна гэһэн тобшолол зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар хээ гээд ЧТК-гай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Советскэ Союзтай, бусад социалис хүсэнүүдтэй хамта ябажа, 1945 оной майда манай эхилһэн зам ёһотойл социалис демократида, социализмын али бүхы талаараа хүгжэлтэдэ хүргэхэ.

Социалис обществын мүнөөнэй хүгжэлтэдэ һаад ушаруулха гэһэн социализмда эсэргүү хүсэнүүдэй ямаршье һэдэлгэ эрид шанга сохилто абаха гэжэ этигэнги байһанаа зүблөөндэ хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлээ.

ЧССР-эй Национальна оборонын министерствын мэдүүлгэ

ПРАГА, майн 14. (ТАСС). Чехословакиин арадай арми хадаа Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бата бэхи хубинь болоно. Бусад аха дүү арминуудтай, илангаяа Совет Армитай зэргэлэн ябажа, нэгэдэмэл командованиин өөртэнь даалгаһан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр тэрэ бэлэн байна. Энээн тухай хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай Европын социалис оронуудай хоорондо баталагдаһан Варшавска договорой 13-дахи жэлэй ойтой дашарамдуулан, ЧССР-эй Национальна оборонын министерствын толилһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ договор Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха зорилготой юм гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Олониитэ ехээр буруушаалга мэдүүлнэ

ТОКИО, майн 14. ТАСС-ай корреспондент В. Зацепин иигэжэ дамжуулна:

Американ атомна онгосын һаяхан зогсоһон Сасэбо портын бухтын уһанай бүри ехээр радиоактивна болоһонһоо уламжалан, США-гай атомна корабльнуудые Японой портнуудта оруулхагүй гэһэн уряатай буруушаалгын хүдэлөөн Японодо шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байна. Японой нортнуудта американ атомна корабльнуудай аюултай айлшалалгануудые эрид шууд буруушаалга коммунис ба социалис партинуудай, олон тоото ниитын организацинуудай толилһон мэдүүлгэнүүд соо элирхэйлэгдэнэ. Буржуазна хэблэлэй олон органууд мүн лэ иимэ буруушаалга хэлсэнэ.

Сасэбо портын уһанай радиоактивна болоһоной шалтагаание хүсэдөөр элирүүлхэ шухала байһан тухай тусхайлбал «Майнити» газетэ бэшэнэ.

Демокрадуудые хашалга, мүрдэлгэ үргэлжэлүүлэгдэһээр

БОНН, майн 14. (ТАСС). Немец студентнүүдэй социалис союзай ударидагшадай нэгэн Дучке гэгшэдэ хорлолго хэгдэһэнһээ уламжалан, орон дотор болоһон буруушаалгын демонстрацинуудта хабаадагшадые Баруун Германиин засагаархид хашаһан, мүрдэһэн зангаараа. Эдэ демонстрацинуудта хабаадаһан 827 хүниие полицинхид мүрдэжэ байна гээд бундестагай депутадуудай нэгэнэй хэһэн асуудалда харюусахадаа, ФРГ-гэй дотоодын хэрэгүүдэй министр мэдээсэһэн байна.

Расистнууд тонилог!

ТЕГЕРАН, майн 14. (ТАСС). Хүнэй эрхын талаар уласхоорондын конференци хадаа ЮАР-та үндэһэ яһанай илгаа гаргаха политикын болюулагдаагүй байхада энэ оронии өөрынгөө составһаа гаргахыень уласхоорондын спортивна эмхинүүдтэ хандаһан резолюциие һайшаагаа.

ДРВ-е бомбод[...] болюулха

ХАНОЙ, майн 14. (ТАСС). [...] май Демократическа Респуб[...] да талын районуудые Холбо[...] дууд бомбодоһон зангаара[...]

Мүнөөдэрэй газетэнүүд[...] лэһэнэй ёһоор, Американ[...] жэ бомбардировщигууд Вин[...] дарай һуурин газарнуудые[...] һаа 10 хүрэтэр хэдэн дахи[...] доо. США-гай авиациин эз[...] нуудһаа уламжалан, зоно[...] алуулһан хүнүүд бии, ма[...] горитой хохидол ушаруула[...]

«Виньлинь шадарай [...] дотоодхын тулада «В-52» [...] бардировщигуудые гэмтэ му[...] хэрэглэлгэ, Хойто Вьетнам[...] олонтой бусад районуудта [...] хы ябуулгануудые шанг[...] да Вьетнамда шуһа адхар[...] тэ ябуулгануудые хэжэ [...] США-гай империалистнууд[...] хы ябуулганууд тэдэнэй [...] ёһоной эрмэлзэлгэнүүд» гэ[...] дал хуурмаг байһые, али то[...] шалжа үгэнэ» гээд «Куан [...] Зан» газетэ бэшэнэ.

Виньлинь шадарай һуур[...] нуудые дотоололгодо «В-52» [...] дировщигуудые хэрэглэһые [...] шааһан ДРВ-гэй Гадаадын [...] министерствын түлөөлэгш[...] 13-най мэдүүлгэ соо нигэ[...] тэмдэглэгдэнэ. «Вьетнамда[...] түримхэй дайн байлдаа[...] ДРВ-дэ эсэргүү бомбодол[...] сад бухы сэрэгэй ябуула[...] дуугүйгөөр зогсоохо туха[...] Штадуудта вьетнам арад[...] эрилтэ хэнэ».

ДРВ-дэ бууду[...] унагаагдаба

ХАНОЙ, майн 14. (ТАСС). [...] май Арадай армиин агаар[...] ха сэрэгүүдэй частьнууд [...] винцида, Виньлинь шада[...] кан самолёдые үсэгэлд[...] унагаагаа.

ВИА агентствын дамжу[...] мэлтэ мэдээнэй ёһоор, ма[...] то Игеан, Куангбинь про[...] Вьетнамай зенитчигүүд [...] самолёт буудажа унага[...]

Хамта дээрэ ДРВ-дэ 2[...] кан самолёт буудуулан у[...] байна.

Урда Вьетнамдахи дайн байл[...]

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүдэй ба американо-сайгон сэрэгүүдэй хоорондо Урда Вьетнамай ниислэлэй элдэб районуудта, тэрэ шадарай нютагуудта байлдаанууд үдэр бүхэндэ боложол байһаар.

Ниислэлые Меконг мүрэнэй адагай районуудтай холбодог Сайгоной урда талын хубидахи стратегическэ хүүргэ шадар майн 12-ой үдэр, 13-най үглөөгүүр шанга байлдаанууд болоо гэжэ американ информационно агентствануд мэдээсэнэ.

Таншоннят аэродромһоо зүүн-хойшоо гурбан километрта [...] лөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэн[...] шэдэй ба туһамаршадай [...] парашютистнуудай хоо[...] байлдаан болоһон байна.

Сайгонһоо баруун-хой[...] лометрэй газарта америк[...] ябаган сэрэгэй дивизи[...] нинүүд хамгаалалгын ба[...]

Оронои хойто талада Вь[...] тэ урдын ниислэл Ху[...] шанга байлдаан болоо. [...] хэрэмые, аэродромые, б[...] сэрэгэй түхеэрэлгэнүү[...] Вьетнамай патриодууд [...] буудаһан байна.

Парижда угаа ехэ демонстраци болобо

ПАРИЖ, майн 14. ТАСС-ай корреспондент А. Красиков иигэжэ дамжуулна:

Зүүнэй үзэл баримталдаг политическэ партинуудай, тэрэшэлэн профсоюзуудай, дээдэ һургуулинуудай багшанар болон студентнүүдэй организацинуудай уряагаар Франциин ниислэлдэ үсэгэлдэр болоһон угаа ехэ политическэ демонстрацида миллион парижынхид хабаадаа.

Городой элдэб газарта сугларһан ажалшадай ба һурагша залуушуулай колонионууд республикын талмай дээрэ хамтараад, Парижай студентнүүдэй гол түлэб байдаг Латинн квартал тээшэ городой түб соогуур гаража ошоо.

Бүхы орон дотор бүгэдэ ниитын забастовкын боложо байһан үедэ үнгэргэгдэһэн дээрэһээ энэ демонстраци бүришье ехэ удха шанартай.

Франциин ажалшад демонстраци хэхэдээ, студент залуушуулда полицинхидай доботоһые буруушаажа байһанаа элирхэйлһэн байна бшуу.

Хүнэй эрхын талаар ООН-ой уласхоорондын конференци

ТЕГЕРАН, майн 14. (ТАСС). Хүнэй эрхын талаар ООН-ой уласхоорондын конференци Тегеранда болоод, үсэгэлдэр хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Хүнэй эрхын талаар уласхоорондын жэлэй үнгэргэгдэхэеэ байһантай дашарамдуулагдан, конференци зарлагдаһан байгаа. Хүнэй эрхын бүгэдэ ниитын декларациин 1948 ондо баталан абтаһан сагһаа хойшо хүнэй эрхые хамгаалха зорилгоор хэгдэһэн тэмсэлэй дүнгүүдые конференци гаргаа, расизмые, колониализмые, шэнэ түхэлэй колониализмые, эрхэ сүлөөе ондоогооршье хаһалгые усадхалгада туһалхаар саашадаа абтаха хэмжээнүүдые хараалаа.

Хүнэй эрхын бүгэдэ ниитын деклараци соо найруулагдаһан гол ёһонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ зорюулхыень, эрхэ сүлөөгэй, нэрэ хүндын талаар эрилтэнүүдтэ таарахаар, хүнэй бэе махабадай, оюун ухаанай хүгжэлтэдэ, тэрэнэй социальна байдалай һайжаралгада туһалхаар ажабайдалые бүхы хүнүүдтэ хангаха зорилготой хүсэлэл оролдолгоёо арьбадхахыень уряалһан мэдүүлгэ конференци баталан абаа.

Японой телевизионно компаниин проект

ТОКИО, майн 14. (ТАСС). Японой «Нихон Тэрэби» гэжэ радио-телекомпани ойрын хоёр жэлэй турша соо 550 метр үндэртэй телевизионно башни бодхохо гэжэ хараалаа. Тэрэниие барилга Токио шадарай Синдзюку райондо 33 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмай дээрэ мүнөө жэлдэ эхилхэ юм. Башниин доодо талын хубида 350 метр үндэртэй 20 дабхар байрын гэр баригдахаар түсэбэй ёһоор хараалагдаһан байна.

КНДР-тэ эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулганууд

ПХЕНЬЯН, майн 14. (ТАСС). Корейдэхи сэрэгэй демаркационно хилэ шадар Холбоото Штадууд һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэһээр. ЦТАК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, демилитаризованно зоно соо байһан Корейн Арадай армиин харуулые американ тала юрын буунуудаар, артиллереэр буудаһан байна. Энэ һүйдхэлтэ ябуулганuудта харюу болгон Корейн Арадай армиин сэрэгшэд урдаһаань буудаа.

10 НАҺАТАЙ КОМПОЗИТОР

ЕРЕВАН. **Артем Казарян дүрбэ наһатайдаа «Караван» гэһэн хүгжэмэй фантази бэшээ һэн. Мүнөө энэ хүбүүн Чайковскиин нэрэмжэтэ Ереванда хүгжэмэй һургуулиин дүрбэдэхи класста һурана. 10 наһатай. 40 пьесэ, соната, этюд, фантази болон бэшэшье зохёолнуудые бэшэнхэй. Һаяхан Армениин композиторнуудай холбоондо эдир композиторой зохёолнуудые зүбшэн хэлсээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Артем Казарян инструментын дэргэдэ.**

ТАСС-ай фото.

ДЭЛХЭЙДЭ ИКАР УЛАМ ОЙРТОЖОЛ ЯБАН[...]

Замбуулинай томо бодосой дэлхэйдэмнай түргэнөөр ойртожо ябаһан тухай һүүлэй һарануудта дэлхэйн хэблэлдэ ходоол мэдээсэдэг болоо. Тооложо үзэһэнэй ёһоор, тэрэнэй ойртожо ерэлгэ байгша оной июнь һарада үзэгдэхэ байна.

АНН-эй гүйлтаар СССР-эй Наукануудай академиин теоретическэ астрономиин институдай директор, физико-математикын эрдэмэй доктор, профессор Глеб Чеботарев энэ үзэгдэл тухай иигэжэ хөөрэнэ:

Наранай системэдэ бии болоһон таахань угаа бэрхэтэй бодосуудай нэгэн хадаа бишыхан планетэнүүд гэхэ гү, али астероидууд болоно. Мүнөө үедэ Марс ба Юпитер тойроной оршондо эрьедэг 1726 бишыхан планетэнүүдэй бии байһаниинь мэдээжэ. Эгээн түрүүшын бишыхан планетэ XIX зуун жэлэй түрүүшын үдэр—1801 оной январиин 1-дэ элирүүлэгдэһэн байха юм. Бишыхан планетэнүүд тиимэ ехэ бэшэ хэмжүүртэй. Церера гэжэ эгээн томо планетэнь 780 километр диаметртэй юм. Мүнөө үедэ элирүүлэгдэдэг астероидууд тон зааханууд. Тэдэнэй хэмжээн 1—2 километрһээ дээшэ бэшэ байна. Мүнөө сагай тон ехэ дурамбайнуудаар харагдадаг багаханууд планетэнүүдэй хамта тоо тухайлбарила 140 мянга гэжэ тоологдоно.

Тэдэ бишыхан планетэнүүдэй хаанаһаа бии болоһониинь мэдэгдэгүй байһаар. Астероидууд хадаа Марс болон Юпитер хоёрой хоорондо хэзээдэшьеб бии байһан томо планетын бутардаһан гэжэ тухайлагдана. Жэшээнь, энээн тухай астероидуудай түхэлгүй байлгань гэршэлжэ үгэнэ. Гэбэшье томо планетэнүүдэй тэһэрэлгын шалтагаание ойн ухаандаа бисалгахань угаа бэрхэтэй.

СССР-эй Наукануудай академиин Ленинградтахи теоретическэ астрономиин институт хадаа мүнөө үедэ бишыхан планетэнүүдэй эрьесые шэнжэлхэ талаар уласхоорондын түб болонхой. Дэлхэйдэмнай дүтэлжэ ябаһан бүлэг астероидууд манине ехээр һонирхуулна. Эрос гэжэ нэрэ абаһан тэдэнэй түрүүшын астероид 1898 оной августын 13-да элирүүлэгдэһэн байха юм. Энэ планетэ дэлхэйдэмнай 23 миллион километр хүрэтэр ойртодог байха юм. Жэшээ болгон харуулхада, эгээн багань манай дэлхэйһээ Марс эгсэ 55 миллион километр, Үүрэй Солбон 10 миллион километр зайтай байна.

1932 ондо Амур гэжэ бишыхан планетэ элирүүлэгдээ. 1940 ондо Амур планетэ дэлхэйһээмнай 16 миллион километрээр ойртожо үнгэрһэн байгаа.

1937 оной октябриин 28-да үзэгдэһэн астероид дэлхэйдэ дүтүүр гараһан дээрэһээ урдань хэзээдэшье үзэгдөөгүй түргэнөөр үнгэрһэн байна. Юртэмсын энэ бодос Гермес гэжэ нэрлэгдээ һэн. 1967 оной октябриин 30-да Москвагай сагаар 11 час багта Гермес дэлхэйһээ 580.000 километр холуур үнгэрһэн байна гэхэ гү, дэлхэй һара хоёрой хоорондохи зайһаа нэгэ бага холоһонуур гаража ошоһон байха юм. Энэ бишыхан планетэ табан сүүдхэ соо ажаглагдаа. Удаань харагдахаяа болиноо. Тон түргэн ябаһан дээрэһээ планетын хойноһоо хараха арга олдоогүй.

Икар гэжэ заахан планетэ 1949 оной июниин 26-да США-да харагдаа. Тэрээн тухай мүнөө олохон хүнүүд һанаа зобон хөөрэлдэнэ. Энэ планетын дабшалга түсгаар шэнжэтэй. Икар Меркуриин зам соо гүнзэгырэн орожо, Наранда 28 миллион километр хүрэтэр, тайлбарилан хэлэбэл, Меркуриһаа хоёр дахин ехээр ойртоһон байха юм. Икар дэлхэйдэ зургаахан миллион километр зайда дүтэлжэ магад. Дэлхэйдэ иигэжэ ойртолго 19 жэл болоод лэ ходо тохёолдодог байна. 1968 ондо Икар июниин 15-да дэлхэйдэмнай дүтэлхэ. Уридшалан тооложо үзэһэнэй ёһоор, тэрэ үдэр хоёр планетын ойртолгын зай багсаахада 7 миллион километр байха ха[...] гансахан астрономическ[...] ваториин томо телескоп[...] болохо.

Эсэстэнь, 1951 ондо эл[...] дэһэн Географ гэжэ нэр[...] үшөө нэгэ бишыхан пл[...] хай хэлэһүү. Энэ плане[...] 1969 ондо дэлхэйдэ 9 [...] километрээр ойртохо.

Дэлхэйдэ дүтүүр [...] ямар нэгэн бодостой [...] мүргэлдэжэ болохо гээш[...] мэ юумэн боложо магад[...] ушар 1908 оной июн[...] болоһон юм. Тинхэдэ С[...] Подкаменная Тунгусска [...] шадар газар дээрэ заах[...] унаһан байна. Энэ ушар[...] гусска һүртэ аюул гэж[...] дэ һэн. Гэбэшье аю[...] даа имагтал нютагай [...] байһан. Газар дэлхэй[...] планетэтэй (жэшээнь Ика[...] нэн) мүргэлдэлгэ мүн лэ [...] шэнжэ шанартай аюул [...] дуулжа магад.

ШОВИНИЗМ ДЭБЭРГЭҺЭН НОМНОЛ ТЕЛЬ-АВИВТА ХЭГДЭНЭ

Израиль гүрэнэй тогтоһоор 20 жэлэй ойе тэмдэглэхэ бэлэдхэл Тель-Авивта хэгдэнэ. Шовинис һанал бодолые һүжэрөөхэ зорилготой номнолой кампани ябуулха шалтаг болгон энэ үдэрые, тэрэшэлэн араб оронуудта эсэргүүгээр хэгдэһэн июниин добтолгоһоо хойшо жэл үнгэрэлгые хэрэглэхэ һанаашалга Израилиин зонхилогшод гаргана. Хаанашьеб нэгэтэй бэшэ, харин Иерусалимда майн эхеэр угаа шууяатай сэрэгэй парад үнгэргэгдэһэн байна. «Дайшалхы һанал бодолые» һулаpуулхагүйн тулада Израилиин сэрэгэйхид араб оронуудтай буудалдаанай зогсоогдоһон газарнуудта тоо томшогүй олон харата аашануудые гаргана. Араб арадуудые үһэрихэ зуураа, Израиль өөрынгөө булимтаран абаһан газар дээрэ, тиихэдээ заабол буудалдаанай зогсоогдоһон хилэдэ дүтэхэнэ солдадуудай һуурин газарнуудые байгуулна.

Библи соо бэшэгдэһэн үгэнүүд хэрэглэгдэнэ. Тэрэнэй ёһоор Израиль Синайска хахад аралые ба Газа шадарай районие эзэмдээ бэшэ, Сириин болон Иорданиин газарай зарим хубиие булимтараа бэшэ, харин элинсэг хулинсагуудайнгаа газарые бусааһан болоно бшуу. Израилиин зонхилхы этэгээдүүд библиин үльгэр домогые хэрэглэн өөрынгөө дээрмэдэлгын түсэбүүдые зүбтүүлхые, эзэмдээд байһан 66 мянган үлүүгэй дүрбэлжэн километр газарые бусаангүй байхые хүсэнэ. Энэ газар Израилиин өөрын газарһаа дүрбэ дахин ехэ юм.

Араб газарые эсэлэн хамтаруулха эрилтэ хэдэг шэнэ хэтэрмэ организацинуудай бии болоһон тухай Израилиин хэблэл ба радио-дамжуулганuудта мэдээсэгдэнэ. «Агууехэ Израилиин түлөө хүдэлөөн» гэдэгынь тэдэнэй дунда эгээн ехэ нүлөөтэйнь болоно. Энэ организациин зарим ударидагшадынь булимтаран абтаһан араб газарнууд дээрэ ябуулга хэдэг алуурщадай бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэд юм гэжэ мэдээжэ.

Эзэмдэгдэһэн газарые «ашаглаха» үргэн ехэ түсэбүүд Тель-Авивта мүнөө зохёогдоно. Синайска хахад арал дээрэхи нефтиин уурхайнуудые өөһэдымнай зөөри гэжэ Израилиин зонхилогшод тоолодог юм. Нефтепроводые бариха проект соносхогдоо. Тэрээгээр нефть Акаба тохойһоо Дундада далайн эрьедэхи Ашдот норт хүрэтэр урдан ошохо байна. Синайска хахад арал дээрэ геологическа бэдэрэлгэнүүд ехээр хэгдэнэ.

Европын ба Америкын олон томо банкнуудые, монополинуудые түлөөлдэг еврей үг гарбалай 800 банкир ба промышленнигуудай конференци Иерусалимда һаяхан болоо. Тэдэнэр Израильда эдэ ба бусад экономическа проектнүүдые бэелүүлхынь тулада 2,5 миллиард шахуу доллар ниилээд удаан—10 жэлэй болзор соо үгэхөөр бэлэн байһан тухайгаа онсо мэдүүлһэн байна. Энэ конференцидэ хабаадаһан олон баяшуул, тэрэ тоодо Франциин мэдээжэ банкир барон Эдмон де Ротшильд, Лондоной Сити Варбургын банкир, олон оронуудтахи универмагуудай эзэн Исаак Вольфсон болон бусад Израилиие тогтоһон түрүүшын үдэрнүүдһээнь эхилэн али болохоор дэмжэдэг байгаа.

Израилиин эзэрхэг түсэбүүд оронной дотоодын байдалда нүлөөлһэн байха юм. Сэрэгэй алба хэхэ болзор хоёр хахадһаа гурбан жэл хүрэтэр һунаагдаа. Милитарис зонхилогшодой аша туһада улам бүри таарууга ар бюджет зохёогдоно. Бүхы гаргашань 5 миллиард үлүүтэй израиль фунт болодог, тэдэнэй 2,3 миллиард фунтнь сэрэгэй зорилгодо һомологдонхой. Мүнөөнэй сэрэгэй гаргашануудта полициин хүсэнүүдые барижа байхын тулада гаргашануудай ехэ болоһые нэмээхэ хэрэгтэй. Гэгээрэл ба соёл культурын гаргашанууд 24 процентээр, социальна хангалгын, элүүрые хамгаалгын гаргашанууд 25 процентээр хороогдоо. Сэрэгэй алба хэхэ болзорой һунаагдаһан байгаашье һаань, хүдэлмэригүйшүүл бии байһаар.

Милитаризаци, шовинизм, эзэрхэг ябадал буржуазна демократическа эрхэ сүлөөдэ доботолон оролгодо хүргөө. «Аюулгүйн зоно» гэдэгтэ хамаатай онсо хуулинуудай хүсэндөө байха болзорынь Израильда энэ оной январь һарада һунаагдаһан, үргэдхэгдэһэн байха юм. Хэрбээ урдань имагтал хилэ шадарай районуудые иимэ зоно гэжэ соносхожо шадаха байгаа һаа, харин мүнөө бүхы ороноо иимэ зоно гэжэ сэрэгэй засагаархид соносхохо эрхэтэй.

Парламентда түлөөлэгдэлгыень бишыхан партинуудһаа, хамагай түрүүндэ Коммунис партиһаа хаһаха хүсэлэнтэй байһан тухайгаа правительство соносхоо. Энэ зорилгоор парламентда ямар нэгэн партиин хабаадалсахын тулада шухала болохо һунгагшадай дуунай процентыень ехэ болгохо тухай хуулиин проект зохёогдожо байнхай. Парламентдахи коммунис фракцида правительство дурагүйлхэдэг болоһоор үнинэй. Юуб гэхэдэ, энэ фракци июниин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө тэмсэдэг, израиль-араб арсалдаа, тулалдаае амгалан ёһоор шиидхэхэ түрүүшын алхам болгон израиль сэрэгүүдые эзэмдэгдэһэн газарнуудһаа гаргахые уряалдаг байна бшуу.

Гэбэшье израиль зонхилогшодой түсэбүүдтэ Израилиин дээрэнхы харгис үзэл баримталагшадтай тэмсэдэг түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүд улам бүри ехээр эсэргүүсэдэг боложо байна.

Н. КОЧЕШКОВ.
(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактор[...] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. реда[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секрета[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйст[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышле[...] строительства — 61-35, советского строительства и быт[...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67[...] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати [...] вете Министров БурАССР

Н-02479. Зак. [...]